

DR. OTAKAR NOVÁČEK

BRNĚNSKÁ PLOTNA

BRNO 1929

A M. FRANCIS CARCO

en souvenir

de mon séjour à Paris

Dr. O. N.

ÚVODEM.

Několik poznámek o vzniku knihy.

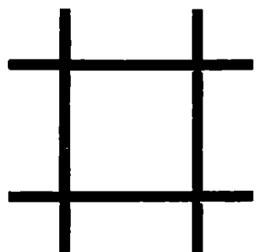
O brněnské plotně jsem přednášel před 6 lety na večírcích ve Vesně. Succus svých přednášek jsem uveřejnil později v Přítomnosti (1928), v Lidových novinách a v Moravských novinách. Poněvadž látka i předmět mých přednášek a článků byly zhruba neznámy veřejnosti, reagovala na ně živým interesem. Zároveň vzrůstal i materiál, zvláště slovníkový, takže jsem se rozhodl shrnouti veškeré poznatky o brněnské plotně v celek. S díky kvitují laskavost brněnského policejního ředitelství, které mi usnadnilo práci tím, že mi zapůjčilo část materiálu. Zpracování látky není definitivní. Nové poznatky jsou těžko přístupné a obtížné, proto si nečiním nároků na úplnost. Doufám však, že v 2. vydání mi bude možno podat obraz úplnější a rozšírenější. Konečně prosím, aby tato studie byla považována víc za soubor materiálu, neboť nebylo mým úmyslem zpracování přísně sociologické, psychologické, ani filologické (slovník).

O. N.

Veskerá práva si vyhrazuje autor.

Droits de reproduction et de traduction réservés.

Copyright reserved.

Ve studii, kterou odevzdávám do rukou veřejnosti, pokusil jsem se zachytit pestrý život zajímavé kasty, která je hrdá na svůj brněnský titul *plotna*.^{*)} Jsou to individua typická pro velkoměsto. Náležejí jaksi k jeho charakteristice a jsou v něm ukryta za jeho anonymitou. Jsou živlem, který každé velkoměsto vzrušuje a dává mu určitou specifickou příchut, vůni.

Praha právě tak jako Brno skýtá velmi mnoho materiálu ke studiu těchto individuí, která mají jistě mnoho podobností, ale zároveň se v mnohem diametrálně liší. Není to však — u nás — výsada právě jmenovaných měst. Každé větší město má podobné typy, arcíť ne v tak velkém rozsahu. Ojediněle se vyskytuje všelijaká podezřelá individua podobného ražení i na malých městech, ale to jsou celkem výjimky; jsou to obyčejně příslušníci nejnižších tříd, kteří ztrávili delší dobu ve velkoměstě a ledacos z jeho spodních vrstev odkoukali.

Praha si vytvořila pojem *pražského pepíka*, Brno má svou *plotnu*. Pojem brněnský je poněkud obecnější, širší. Typ pražského pepíka je — řekl bych — více český, nebo lépe *pražský*, brněnský plotňák je rázu *internacionálnějšího*. Jeví se to i v hantýrce. Plotna pak je souhrnem

^{*)} Srov. vídeňské Plattenbrüder (Wiener Strizzi).

individuí, nazývaných jmény, jež charakterisují určité i mlžné, tušené i předpokládané vlastnosti. Plotna uzavírá tedy v sobě technické termíny, jako: *plotňák*, *plotec*, *plo-
tas*, *pajsr*, *švemr*, *štechr*, *sigr*, *durchmon*, *gryzlák*, *štry-
cák* atd.

Určité znaky jsou charakteristické pro celou plotnu, ale mnoho je i přínosu individuálního, který má svůj vznik a původ v prostředí, zaměstnání, výchově, v poměrech rodinných a hlavně v celkové hospodářské situaci. Třebaže je tu velmi mnoho individuálních růzností, přece je možno vytvořit si z nich typ a hrubou charakteristiku plotňáka. Plotna vystupuje pak jako určitá společenská třída a nejbližší jsou jí stavy níže sociálně postavené.

Zejména v dělnické třídě jsou dány všechny podmínky pro vytváření vlastností, z nichž některé plotnu tak charakterisují. Není to však jen dělnická třída, která dodává plotňácký materiál. Je tu jistá promiskuita i s jinými stavy, z nichž se plotňáci rekrutují. Mám tu na mysli zvláště číšníky, šoféry a zběhlé studenty. Tím arci nechci snad říci, že bych číšníky, šoféry či studenty identifikoval s plotňáky. Ne. Chci pouze poukázat na noční zaměstnání číšníků a šoférů, které má určité podmínky pro účinnou vegetaci některých plotňáckých vlastností.

Pojmy *plotňák*, *pajsr*, *švemr*, *durchmon* atd. mají neurčitý citový obsah. Vyjadřují právě jen určité vlastnosti a ty nejsou nikterak lichotivé.

Plotňáci pracují, anebo nepracují; většinou ovšem nefachčí. Jejich poměr k práci je velkým paradoxem. Arci plotna dovede makat a dobře makat, ale ne za pár vran

(korun). (Když se roku 1919 čistila cacovská strouha, húsovská plotna statečně makčila, protože jí bylo za práci skvěle zaplaceno. Regulace Svitavy však se už nezúčastnila, neboť prý »levě platili«.)

Co do kvality práce plotna vybírává není. Ale nesmí se zevšeobecňovat. Některým se líbí každá hokna (práce), ale jen tehdy, když se vydělají lóve (peníze), a když je nikdo příliš nekomanduje, nesekýruje a na ně nehuláká. To pracují rádi a dobře. Ti civilisovanější se pachtí po »lepší faše«, jsou fóroví a raději nefachčí, než by pracovali za málo a nějakou hrubou práci. A pak je také plotna, která řádnou práci vůbec nehledá a fachčí jen příležitostně. Ta se velmi často zvrhá v pasáky, v profesionální karbaníky, zloděje a lupiče. Tato poslední plotna fachčí jen tehdy, je-li o nějakou práci požádána. Jinak je jen »na číhané na fachu«. Některí takto číhají 8—10 let, ba i po celý život. Jiné odvětví plotny fachčí výhradně jen příležitostně nebo sezonně. Dělá nosiče na nádraží, nebo u maznoňů (zedníků), u špedítérů atp. Při tom si nedá mnoho poroučet, »a jak neco«, hned si vezme »na fleku dekle« (odejde z práce).

V zimě maká plotna příležitostně, anebo nepracuje vůbec. V létě pracují plotnáci neradi; raději se flákají někde v lesích a u řeky. Celkem shrnuto, dává nám plotna po této stránce o sobě tento obrázek:

1. plotna, která vůbec nepracuje a čihá jen na práci;
2. plotna, která pracuje příležitostně (cokoliv);
3. plotna, která si vydělává »lóve« dosti pravidelně, a to buď v továrnách, u zedníků, anebo u dráhy. Existují i takové typy, kterým práce naprosto nesmrدí, a které

mají s ostatní plotnou společnou pouze hantýrku, názory a chování.

Ti, co pracují pravidelně za týdenní žold, nejsou podle kvalifikace dnešní plotny čistokrevní plotňáci. Pro nás arci taková kvalifikace nemůže být vodítkem, třebaže pro ty, kteří po celý život »aufpasovali na hoknu«, je nepsaným zákonem. Plotna pracující členy ze svého kroužku vyhošťuje, anebo je systematicky »cásá« a »kchajluje vo lóve«. Jakmile začne plotňák fachčít za 120 Kč týdně, je zrádce. O takovém říká plotna (ta nepracující), že se zvrhl. Ale ten, »kdo vymaká« 300 Kč týdně, to není zrádce, nýbrž »čimán«, »je pálené«. Kdo vyfachčí 120 Kč, spotřebuje je sám, musí dát něco domů a nic mu takto nezbude, kdežto ten, kdo »vymaká« »3 kola« týdně, musí v sobotu večer, »když se parta scukne, zabrenčit nejaké ten štampec nebo tu baštu nejakó, či nejaké ten čechr«. Ten se nemůže vymluvit, že nevydělává. Musí zaplatit za plotnu a proto je u ní oblíben. Nefachčící plotna je dnes hrdinným zbytkem zašlých dob a ohlasem někdejší plotňácké slávy. A snad zvolna vymírá. Ale zároveň objevuje se v jiných formách, které lépe odpovídají novému prostředí a jeví tytéž vlastnosti, které ji charakterisovaly v době jejího rozkvětu. Tak má plotna dnešní stále svou hantýrku, změněnou, rozšířenou, lépe vyhovující, než byla hantýrka z dob před převratem. A jest dosud organizována, ba mnohdy až příliš dobře. Dovede vystoupit jako celek tak, jak to nedokáže žádná jiná organisace, dovede být ideálně solidární a obětavá do nemožností.

Příležitostná zaměstnání, jež plotňákovi — když už to musí být — nejlépe se hodí, jsou různá. Velmi často je to

pasáctví, které zhusta se stává trvalým zaměstnáním, protože vlastně nevyžaduje žádné práce. Pasák vykoná podle svého mínění dost, když jednou za uherský měsíc svou »milou« řádně vyplatí, a když se jinak pečlivě stará, aby ho při »šábu« (podíl v penězích) nezkracovala. Pasáctví se plotňákům líbí, protože to není než flákání, v němž jsou všichni plotňáci bez rozdílu virtuosi.

Dřívější (starší) plotna pracovala po celý týden, v sobotu a v neděli se sesla s těmi »nixmochry« (nepracující cháskou). Zašlo se někam do cizího revíru a tam se vyvolala hádka. Nastala pak rvačka a hospoda se »vybílila«. Nejkurážnější z nich odpočíval na vavřínech obdivu svých kamarádů. O rvačkách se dlouho mluvívalo a takový kurážný apač, který byl často i chlubný, byl od ostatních ctěn, vážen a obáván. Dnešní plotna se už nebije s »přespolními«, nesvádí hádek a rvaček tak často. Ani nedělá ze sebe hrdiny před policií. Snad jen někdy, je-li v ráži, zajde si na rolu nebo někam do čochu a vyvolá tam hádku. Někdo z party naplige si na botu a svede to na souseda. Rvačka je pak finalem.

Tím však není činnost plotny ani zdaleka vyčerpána. Rvačky byly a jsou dosud jaksi kořením, solí života. Jinak se činnost vybíjí ve falešném karbanu, v menších i větších podvodech a ve vyděračství. Předválečná plotna byla opravdovým postrachem policie. Už tehdy byla nazývána »platte« a plotňáci »šiplové«. Byly to »scuknuté party« profesionálních falešných karbaníků, které pěstovaly hazardní hry (na př. hra zvaná »unterty«). Před válkou se začal také rozvíjet slovník hantýrky, do té doby značně chudý.

•

Je-li pražský »pepé« švižnější, kulatější, rozezpívanější, často dobromyslně švejkovitý, je brněnský plotňák zcela jinaký; je těžkopádnější, hrubšího zrna, ponurejšího vzhledu, tak víc fuk. Zkrátka, víc moravský. Nemá pohyblivosti ani výřečnosti pepíkovské. Je loudavý, někdy i neohrabaný, málo čilý. Větší flegma a nedůvěřivec. Jeho výraz celkový je pohrdavý, jeho pohyby jsou pomalé. Gesta málo švižná, řeč bez zvláštní zpěvnosti. (Dost příznačné pro něho a pro lidi podobného druhu je, že při mluvení pohybuje značně dolní čelistí.) Podle šatu je však podoben hodně pepíkovi. A hlavně dnes, pokud je to možné, se modernisuje a civilisuje zrovna jako »pepé«. Podléhá módě. Dnes na příklad už vymizely pověstné šestky, tetování lze najít jen u plotny starší. Dnes si už nemáže vlasy sádlem jako dříve, ale češe se dozadu, nosí dlouhé vlasy, na krku má vyholené záklasníky, anebo má hlavu vyholenou do hola (v létě). Co je proň velmi příznačné, je jeho kolébavý krok, zvláštní způsob nošení rukou v kapsách, ohrnutý límec u kabátu nebo zimníku, pullower, žmoulání špinky v ústech a ovšem »necht«. (Známá pekařská čepice se štítkem.) Čepice mu padne až za uši. V tomto posledním bodě je podoben pařížskému apači, pro kterého je příznačné tričko, šála, červený opasek, retka a placatá čepice. Taková plotňácká odrůda pařížských apačů jsou »juloti« (ač to je typ docela jiný — pařížský).

Snaha každou módu při oděvu přehánět je pro plotňáka velmi typická. Je-li v něčem móda výstřední, plotňák je svrchovaně výstřední. Když se na příklad nosily »šimi« boty s úzkými špicemi, nosila plotna boty nemožně úzké

a špičaté. Ujala-li se móda bot žlutých, nosila plotna boty žluté jako kanárek, nebo červené a vůbec barevně různě kombinované. Když přišly do módy úzké kalhoty, samo sebou, že plotna nosila co možná nejužší. Byla-li móda kalhot širokých, zvonovitých, nosila plotna přímo pytle. A aby byli plotňáci opravdu originální a nápadní v době, kdy se nosily úzké střechy u klobouků, ostřihovali doma klobouky nůžkami. Límec je u plotny zvláštností, zvláště čistý. Plotna si vždy libovala raději v barevném šátku na krk, nebo nosila barevnou lacinou košili u krku dovnitř zahrnutou. U kravat, pokud je nosila, měla zálibu v barvě rudé. Ti »lepší« plotňáci nosili s oblibou malinké motýlky (když byla tehdy tato móda) nebo černou kravatu s bílými pruhy. Arci, že takto byli značně nápadní, zvláště když promluvili. Dnešní plotna je dbalejší svého oděvu a první její starostí je řádně se »vošolnovat« (obléci). Poněvadž dnešní způsob života se poněkud změnil, změnil se poněkud i život plotny. Dnešní generace plotny podlehla do jisté míry době, neboť je ve svých požadavcích náročnější a víc se civilisuje. Vstřebává se totiž víc do ostatního moderního života a chce se ho účastnit. Dřívější plotna předválečná byla naturálnější, kdežto dnes je víc — řekl bych — ztechničtělá a používá moderní civilisace.

Tím není ovšem řečeno, že by snad na ni měla civilisace příliš blahodárný vliv. Plotna předválečná milovala ponejvíce hádky, rvačky, patendy (bitky kamením), hrála ráda v karty (kopky, duráka), pěstovala hry hadrovým míčem (pótkou): šindr, grás, národy atp. a oblíbenou hrou u ní byla hra penězi (ke štrychu, hlava — orel,

do pinky atd.). Mladší plotna hrávala ráda v knoflíky (anca), kaču (vlka), vypóštěla lepeca (drak na šňůře) nebo hvězdu, čtverec a hrávala v kuličky do důlka nebo ke štrychu, a ke zdi na tratecu (chodník). Tyto hry všecky ve válce ponenáhlu mizely, až vymizely téměř úplně. Plotna před válkou nebyla tak zlá a mazaná, spíš víc chlubivá a nebezpeční byli jen jedinci, kteří se rekrutovali obyčejně z brněnské periferie.

Když vypukla válka, nastal všude chaos a jakési obecné rozčilení. Ti plotňáci, kteří byli hloupější a pitomější, se dali »naverbovat« na kopání zákopů. To bylo v době, kdy to u Krakova a v Karpatech povážlivě praskalo. Chytřejší a »pálenější« šli krást, žebrat, desertovali, vstupovali k zelenému kádru a výjimečně také rukovali. Velké množství plotny bylo i v legiích a byli to ti čačtí vojíni, kteří vypláceli tak znamenitě Rakousko. Jsou známy dnes dostatečně chrabré činy naší brněnské plotny, hlavně z periferie. Plotna, která nenarukovala, dokazovala svou odvahu jinak. Na př. plotna židenská se dovedla obětovat a vykrást celý vlak s uhlím pro židenskou chudinu, aby ji zachránila od zmrznutí. Plotna husovská odnesla za války z Fričovy továrny všechny řemeny. To bylo asi roku 1917. Některí žebrali ve vnitřním městě způsobem velmi originálním. Klečeli (zvlášt v zimě) někde u kostela a zpívali:

Nastaly nám doby zlé,
musíme jest ertele
a zelí na kyselo,
pak nám má být veselo.

Chleba máme maličký,
dali nám ho na lístky . . .

(Nutno podotknout, že část plotny, která přímo žrala vojnu a sympatisovala s bývalým Rakouskem, byli většinou poturčenci. To byli lidé — Češi — kteří vychodili většinou německou školu, snažili se šplhat výš a ostatní plotnu jaksi zrazovali.)

Arci ani za války, ani po válce plotna nevymřela, poněvadž tu vždycky byly a jsou dosud podmínky pro její existenci. Plotna je tu stále, ale poněkud jiná. Objevuje se jen v jiných formách. A hlavně se modernisuje a civilisuje. Není však už tak typická, jako kdysi, neboť se mísí s vyloženými typy zlodějů, ranařů a kasařů. Nejraději se však stýká jen se svou společností, se sobě rovnými a instinktivně nenávidí všecko, co nenáleží v okruh jejího stavu. Je dosti pesimistická a vůči inteligenci jaksi nedůvěřivá. Vane z ní jakási zahořklost a jako reakce šibeniční humor. Nejvíce důvěřují plotňáci sami sobě a radost i bolest jednoho patří nelíčeně všem. Nejsou totožni s dacany (to je jenom nadávka), neboť mají také své dobré vlastnosti. Je to především sociabilita, kolegiálnost a solidarita. Nejsou zvlášt nějak chytří, ale jsou mazaní, pálení, vykutálení, mají svůj vtip, svou chytristiku a co se trestního rejstríku týká, značně se liší. Jsou čistí i flekování. Některí prošli kriminály, mají za sebou velký růženec hřichů, znají dobře špitál sv. Anny (adrie), prof. Trýba, dra Formánka a dra Jandu. Ale mnoho je jich i bez téchto zkušeností.

Sídlem plotny je jednak vnitřní Brno, jednak — a to zvlášť — periferie. Známá plotna opravdu hrubého kalibru byli tak zvaní »obrcéláci« (Francouzská a okolní ulice). Tato proslula hlavně před válkou a za války. Po převratu její sláva upadala. A to tím, že byl v republice vydán zákon, jenž stanovil, že všichni nezaměstnaní dostanou podporu. I plotna tudíž dostávala svých 5 Kč denně, z čehož ovšem měla nehoráznou radost. Uznala, že republika s počátku nemůže dělat zázraky, později však že dostane víc. Podporu bral plotňák tak dlouho, dokud nedostal práci. Když vykazovali ženy od tramvaje a nastala tehdy potřeba dělníků mužských, byla brána i plotna do práce. Když však takový statný a zdravý plotňák dostal práci, zesmutněl jako matka, které umřelo jediné dítě.

Dnes vpravdě plotna »obrcélácká« skoro ani neexistuje. Její příslušníci někde fachčí nebo prodávají pomeranče, kokosové cukroví na Cejlu, poblíž Dělnické pekárny, nebo u zábrdovského mostu a na Nivě, nebo jsou konečně i jinak zaměstnáni. Tato plotna byla známa jako pověstní rváči, patálkáři a dobrí šimisté. R. 1920, když se plotňáci nemohli již nadíti od republiky žádné spásy, »naštvali« se a dávali se houfně na jeden pas najímat na fachu do Francie. Ve Francii pracovali v různých továrnách, v dolech, nebo jako zemědělští dělníci; mnozí jezdili i s cirkusy a pod. Ti »solidnější«, kteří si dali říci, kteří byli trochu sebe dbalí a měli chut k práci, nebo ti, kteří byli k práci z jakých-koli důvodů donuceni, zůstali a žijí tam dodnes životem poměrně slušným. Nechtějí se vrátit, neboť prý by se doma tak dobře nikdy neměli. Ti však, jichž zaměstnáním bylo vyhýbat se stále práci, ti, kteří nalítli na cizí země

v domnění, že si udělají pěkný výlet do Francie na cizí útratu, poznavše, že i jinde nutno »makat«, byli zkla-máni. Nebot, jak známo, i ve Francii nutno »fachčit«. Když si ovšem ve Francii práci znechutili — toulali se po celé zemi a kradli zvlášt na nádražích. Co nebylo při-bitto nebo příliš vysoko, všechno se jim »šiklo«. Natropili takto mnoho ostud a způsobili republice mnoho výdajů s »šupováním« do československých bydlišť a doupat.

Roku 1925 nastala mezi plotnou brněnskou tak zvaná dala nařízení, že mohou přijíždět na práci dělníci jen na své útraty. Takto měla plotna své výlety »zatrženy«. Roku 1925 nastala mezi plotnou brněnskou tak zvaná tahitská horečka. Když cestovatel A. V. Novák přednášel v brněnském stadioně o Tahitských ostrovech a když patetickým přednesem zapůsobil na obecenstvo, mezi nímž bylo i slušné procento plotny, nastal v celém Brně poplach. Tehdy všechnen tisk podporoval tahitskou horečku lákavým líčením krás a rajskeho života na ostrovech. To všechno mělo ohlas i u plotny. Plotňáci horečně rokovali o Tahiti a ti, kterým se podařilo sehnat na cestu, se tam skutečně rozjeli. Některí jsou tam dodnes, některí přijeli zpět zklamáni, jiní odjeli do Australie, jiní vstoupili do cizinecké legie. Do jižních moří se odebrala plotna starší a hlavně periferní. Některí odvážlivci se pustili do Ruska a do Kanady.

*

Takové domácí plotňácké hnázdečko, samorostlé a ne-vtíravé je na Piškeře (starý činžák Na sýpce). V tomto domě prý (podle plotňácké tradice) nocoval Napoleon I. s celým štábem po svém návratu ze mše v zábrdovském

kostele. Vlastně celá Piškera je jenom tento dům a plotna si na něm velmi zakládá.

Zvláštní kapitolku tvoří plotna starobrněnská (na Vídeňce). Tato plotna se scházela a dosud se někdy schází u řeky v Pisárkách, kamž přicházela také plotna jundrovská a z Nového Lískovce. Plotna z Vídeňky mívala však schůzky i na jiných místech a ani dnes neopouští svých stanovišť. Schází se na Mendláku, v létě se koupe za učitelským ústavem »u Panenek« (klášter alžbětinek), nebo kousek dál »u trámu«. (Asi do roku 1914 byl tam břeh řeky podepřen trámem a odtud název tento až dodnes.) U trámu jsou hluboké žumpy a tam se koupají hlavně »plavci«. Pod Křídlovskou ulicí (blízko viaduktu) býval ještě před šesti lety ostrůvek, kterému říkali »Insulka«. Naproti němu na druhé »sajtynce« (straně) se říkalo v »Sendě«. (Tam se totiž vybíral písek.) Dnes je vše již zregulováno.

Plotna z Vídeňské ráda navštěvovala »Oltec« (starý hřbitov) a dosud podniká výpravy k »Plechcu« (továrna na plechové nádobí), na »Blajchec« (na Bělidle) nebo k Višňovi (Wisingerova kavárna), kde visí pověstná »Kchoc-táfla«, tabule, na níž gronóti a facoši zaznamenávali své úspěchy v lásce asi tímto stylem: »Dnes byla ufachčena Micka N. (4×).«

Exkurse plotny z Vídeňky dály se do Šrajbecu (Pisárky), na Špenu (Špilberk), na Plácek (mezi Křídlovskou a Zahradnickou), k Pamplákům (Milosrdným bratřím, kterým přezdívali také fofáli, fofini, černoprdelníci). Ač se dívali na stav kněžský s patra a nikterak si nevážili řeholních řádů, slézali se velmi rádi za teplých večerů před sta-

robrněnským klášterem, kde se pořádaly seance často až do pozdních nočních hodin, kde kvílela »fusakla« (harmonika) a zněl huronský, válečný zpěv. Podobné seance se odbývaly i na Gelbecu (Žlutý kopec), kamž se přicházelo z Úvozu »Posranou uličkou« a na Rotecu (Červený kopec), kde jsou dnes ještě četná útočiště pro party ze všech konců Starého Brna.

Plotna z Pekendy a Perglu (Pekařská a Kopečná) tábořila v domě u Sedmi švábů, chodila na Pánc (Františkov) a hlavně na Pilc (Špilberk). Na Pilc se chodilo kolčit. Plotna obsadila všechny lavičky, dělala »čurinu« a znepokojovala roztroušené páry. Pokřikovala na chodce a dělala vtipné i méně vtipné poznámky na policii, politiku, restaurační hudbu i na své kchoc.

Starobrněnská plotna se nikdy nevyhýbala Augedu (Lužánkám). Spíš jej vyhledávala, ač pro ni byl trochu zruky. »Placama« (někdy) zabrousila i na Latrinu (Koliště), kde na Šmajchlplacu (dětské hřiště na Koliště) se slézávala s plotnou husovskou a židenskou. Pozdě v noci žil pak Škandálplac (hřiště v Lužánkách), kde udělala nejednou policii velmi dobrý lov při některém nečekaném »štrajfuňku«.

Oltec, Plechec, u Visoša, Gelbec, Rotec, Pánc, Pilc i Augec byly shromaždištěm plotny za příznivého počasí, a to pak ponejvíce v létě. Ale největším centrem »slezin« plotňáckých a zlodějských živlů v kterékoliv roční době a za jakéhokoliv počasí byla »role« (nádraží). Tam se také plotna cítila nejvíce doma a dodnes těhne k ní s láskou skoro dojemnou. Tam lze opravdu najít plotnu z celého Brna i z periferie. Čestné místo tam má plotna z Dornychu a

z Křenové. Tato plotna tíhne víc k nádraží a ke Grand-hotelu, ačkoliv má pod viaduktem svá shromáždiště, hlavně v tamějších putykách. »Na roli« však a na Wilsonově náměstí je jaksi domovem. Proto policie vyznámenává toto centrum zvláštní pozorností a tajná policie je na roli zvlášť zesílena.

Plotna se zdržuje na roli z různých důvodů. Chodí se tam v zimě ohřívat do vestibulu, promenuje tam, nebo dělá v partii sstrandu, dopaluje a nachytává tam »kchoc«. Je tam i velká většina tropnařů (pasáků), různých chmátkarů a vůbec gaunerů a dacanů rozličného ražení. Je na bíledni, že tento kaleidoskop lidí je značně zpestřen směsicí všelikých promenujících ženštin. Ovšem tím nechci říci, že jsou na nádraží jen gauneři a tajní. Jsou tam také lidé, kteří skutečně čekají na vlak. Je to však někdy těžko rozlišit; zvlášť v čekárnách — mimo čekárnu I. třídy — dobře se daří plotně, podvodníkům i těm ostatním. Tam se napalují venkováné-kořeni, tam se trhají fleky, tam se dává houpat na špek. Čekárna, zvlášť k ránu v sobotu a v neděli, je přeplňena různými vyděděnci, ubožačkami, flamendry a také lidmi, kteří někam odjíždějí. Různé šarže »ajznpoňácké« jsou tam doma.

Na Radlase se scházela plotna obrcélácká a částečně i židenská. Nyní — od doby, kdy je tam nákladní nádraží a kdy byly lavičky zkasírovány — její návštěvy nalezejí zcela minulosti.

Opravdu zajímavým hnizdem plotňáckým je tak zvaná Šmálka. To je plotna z Červené, z těch starých domů a z okolních ulic. Schází se obyčejně v parčíku před hotelem »Moravia«. K zachování existence této plotny

přispěla asi bytová krise, poněvadž nelze tak snadno sehnat náhradní byty pro tolik lidí.*)

Nejznámější a velmi charakteristická je plotna židenská a pak ovšem husovská. Mluvíme-li totiž o plotně brněnské, není možno vyjmout plotnu periferní. Ta zvlášt tu padá na váhu, neboť se nejdéle udržuje. Brněnská předměstí mají dosud všechny podmínky, které umožňují existenci plotny. Jsou to hlavně důvody hospodářské, jež jsou příčinou, že se plotna stěhuje na periferii a na místa odlehlejší.

Chceme-li mluviti o brněnské plotně, nutno přihlížeti nejprve k plotně husovské. Ta byla před válkou vedle plotny židenské nejobávanější. Některé činžáky, které byly takřka jejím pařeništěm, byly nazývány podle majitelů domů. (Kavinkál, Šikál atd.) Plotna husovská scházela se v hospodě »U Sedloně« u splavu v Cacovicích (cacovské Ostende), nebo Pod ořechy. Dnes sídlí na náměstí, u bia Sibiř. Jinak chodí do města na rolu, k Sedloňovi (městský úřad pro zprostředkování práce, bursa), kdež ve dvoře je známá »folkskycha«. Hned po válce ložírovala ve známé »Turnhale«, kamž chodila tančit. Dnešní plotna z Husovic navštěvuje ráda židenské Agáty, kde se schází i plotna židenská. Oblíbeným jejím sídlem dnes jsou kromě biografů (Dělnický dům, kdež ve dvoře je taneční sál nazvaný v jejich žargonu Cihelňa či Švunkec) i Maloměřice (Dělnický dům, jemuž přezdívají Kotářna) a pak ovšem i Obřany. Plotna židenská se ráda

* Šmálka má název od Schmalovy továrny, která je dnes zbořena. V mezírci a Červená jsou ulice, kde jsou nízké baráčky. Lze k nim přijít průchodem nového krásného hotelu „Passage“ na Nové.

potuluje v Agátech, pod Vinohrady (známá židenská promenáda) a pak u Dělnického domu v Juliánově a u Svatoplukových kasáren. Dříve sídlila v »Džungli« (bývalý sál Kleinův) a také v různých židenských hospodách, na př.: »Na staré osadě«, »U Baťule«, »U Mejstríků«, »U Malchrů« (kde se dosud říká »U třech tunelů«) atd. Za výletní místo si zvolila »Borky«. Takové výlety končily zpravidla rvačkou, při níž si mnohý »cizinec« odnášel šábr v zádech.

Plotna královopolská již do jisté míry likvidovala. Říkám-li »do jisté míry«, míním tím, že přesunula svou působnost z větší části mimo Královo Pole, do jiných periferních středisk. Královopolská plotna v Králově Poli jenom bydlí, respektive nocuje. Jinak se s ní setkáte nejvíce v Husovicích a v Žabovřeskách. Starší plotna se potulovala po královopolských ulicích a říkalo se jí nixmochři. Sídlila hlavně v Dajnochách a za rybníčkem v Pometlárně, kde stávala kdysi plovárna pro kadety. Dnes protíná Dajnohy ulice, která má hrdý název Třída legionářů, ač by v ní mohl člověk vykopat v přikrčených baráčních okna do poslední tabule bez jakýchkoli varietních triků. Plotna, v těchto místech sídlící, ráda podnikala a dosud podniká výlety do nové čtvrti města, zvané »Šanghaj«, která za soumraku je útulkem všech podezřelých firem v okruhu nejméně pěti kilometrů. Obyvatelé »Šanghaje« si postavili svou residenci sami, vlastníma rukama, bez plánů a povolení, bez zdravotních a kolaudačních komisí, z materiálu z části koupeného (až polovice procenta), z části lohnutého (zbytek). Nejsou tam sice opiová doupata, tak komfortně se dosud Šanghajané nezařídili, ale jsou tam místečka, vyhledávaná s oblibou

plotnou karbanickou a rváčskou. Policie se chová dosti macešsky k tomuto přírůstku Brna a za noci se tu nikde nedovoláte pomoci, kdybyste se uřvali.

Holdovala-li dřívější plotna výpravám do okolních vesnic, hlavně do Soběšic, dnešní plotna královopolská si oblíbila Žabovřesky. Tam se válí u letní restaurační boudy »U Jelena«, v okolí královopolské výletní restaurace Lázničkovy (i v zimě). V noci žije Pometlárna, okolí hřbitova a arci též Šanghaj. Svatý Antoníček je také dosud oblíben.

Staré čochy plotňácké náležejí už minulosti. Jen tu a tam se objevuje parta sígrů u Semilasa, kombinovaná silně živly z jiných předměstí. Známý »Pivec«, přesto že se pokatoličtil, je dosud místem rvaček řečkovských a královopolských »frajerů«.

*

Možno říci, že život plotňáků je kromě nouze vyplňován šibeniční psinou, čurinou a utahováním. Kritisuji známé i neznámé, semelou živé s mrtvými. Když jsou semknuti v partii, to »házijó do křa«, »sekají prigle«, »nasírají se« a bomzují. Rádi vykládají o svých zážitcích, zkušenostech a historky z vlastního života. Probírají denní události, zvláště pak kriminální a sportovní novinky, kritisuji činnost různých zlodějů, lupičů, vrahů, domácí poměry, vypravují o faše, a ovšem nejraději o kchoc. V sobotu se dohadují, kam půjdou v neděli na zábavu, jakou kchoc si tam nabodnou, kde se udála nějaká »véplata«, kam by měli podniknout výpravu, přičemž jejich nedělním heslem je: »Všichni kchány sebó.«

Vážné řeči milují jen tehdy, dovede-li jím je někdo chytřejší (obyčejně ovšem z jejich řad) náležitě vysvětlit. Kdyby to byl ovšem »pán s cvikrem« nebo s manžetami, byli by svrchovaně nedůvěřiví. Tento chytřejší je obyčejně jejich duchovým náčelníkem a zpravidla je to člověk nefachčící, který, jsa podporován rozvětvenou rodinou, celé dny prosedí nad četbou novin a knih. Jím se dají vždy poučit a bedlivě a skoro nábožně naslouchají. Takovým vykladačem a učitelem plotny husovské byl před nedávnem ještě Lojza Pekárek, který svými přesvědčivými slovy dovedl celou plotnu uchvatit. Plotna husovská pochopila z jeho výkladů (arci jen v základních rysech) Einsteinův princip relativity, Darwinovu teorii, zákony karmy a inkarnace, Budhovo učení, spisy Londonovy, Miliarika, Tolstého, astronomii, biologii, sociologii, kosmetiku, Šimsovy výklady o spiritismu i Kramářovu ideu všeslovanství.

Jinak pro vážné věci plotna valného zájmu nejeví, nanejvýš o věci tajemného rázu. Pro vše ostatní jsou plotňáci dost indolentní. Zato se však velmi dobře vyznají v kriminalistice a mnozí z plotny ovládají parafrafy jako by závazně. (Zvláště dnes.)

V Brně se vyznají znamenitě, zvláště v různých putykkách, čochách, hotelích, v sadech i parcích. Znají dobře zvláště ve své nejbližší čtvrti všechna tato místa.

Jejich hovory jsou nejrozmanitějšího rázu. Mají večery věnované speciálně některým podrobnějším tématům. Jsou-li na př. všichni »švorci«, pak vykládají jen o kačkách a jsou bujně veselí. Mají-li »glodec« (hlad), je mezi nimi na přetřesu jen a jen gastronomie, při čemž

se stává, že někdo z nich ukončí debatu takto: »Jó, páni, víte, nač má proletář sliny? Aby si mohl vodflusnót, když kómá u Hágra*) za ózlók a vidí tam ty vázanky a ty dobrý básně!« Jiný večer je věnován tématu, jak kdo, kdy a kde byl léčen. Každý z nich »hází do placu« své zkušenosti a zážitky i zkušenosti cizí, vyčtené nebo vypravované. Tu vypravují nejraději o orgánech pohlavních, o pohlavních nemocech (muzice). Přetřásají strašidlnost sifla (syphilis), neboli lojzka (také: julka); chroňas (chronický tripr) nic u nich není. Každý se chlubí svou statečností a nebojácností, když byl operován na pimplík (šourek) nebo když mu řezali čučana (penis). Vykládá se o špitlech (nemocnice), o ošetřovatelkách, o nemocničním futru, o lékařích atd. Chlubí se, jak nechali hópnót na špek doktory, jak se šmajchlovali s ošetřovatelkami atd. Jeden druhého v těchto vyprávěních předhání a když nemožně lakuje, bývá prostě ostatní plotnou vyplacen. Jiný večer je věnován tématu, kdo nejvíce vyčechruje (vypije). To se sázejí, uvádějí různé příklady, a ve chvástání se předstihují. Ten, kdo vypije nejvíce, je kabrňák, mochr. Kdo vyzunkne málo (málo snese), je u nich nudla, srabař a posera.

Jednou z jejich nejoblíbenějších zábav jsou hovory o coitu. Při takovémto tématu je jejich hovor velmi čilý a zainteresovaný. Je pochopitelné, že rádi porovnávají svou mohoucnost. Pro svou sexuální potenci okřídli si tuto větu: »Có, člobrdo, dybych ti dal klamgaláska na rameno, tak dostaneš platfus!« Nebo: »Já na něm, Pepeňo, vynesu putýnku kemky do třetího štoku, voč?«

*) Hager = delikatesní obchod na Kobližné.

Vypráví-li někdo z nich, že miloval šestkrát za noc, tu tajně jaksi vypravěče obdivují. Řekne-li někdo, že některou »kchoc« vymlel sedmkrát, údiv se zvýší podle věrohodnosti vypravěče. Ale za nic na světě a téměř pod trestem smrti nepřipustí, aby toto číslo bylo překročeno v době 24 hodin. A zpravidla nebývá. Je znám případ, že jednou (asi před 3 lety) dokazoval v Cacovicích jeden sígr devítku, ale tenkrát mu to bylo odpuštěno. Chyběla mu totiž »příčetka«. Jinak by byl býval jistě zabít.

Velmi často přichází u nich na přetřes otázka homoseksuality (teplí — buzeranti). Tu se vzájemně poučují a dokládají z vlastní zkušenosti. Před 5 lety — jak je mi známo — byl zavřen jeden plotňák pro sodomii. Pokusil se totiž o coitus se slepicí. Když si ho celá parta proto dobírala, hájil se, že to není perverse. A dodal, že jeho kamarád byl ale opravdu perversní. Nacházel prý největší zálibení v tom, když mohl chodit do sklepa na smetanu (cunnilingus).

Ti, o nichž plotna ví, že se oddávají honění buca (onanie), jsou u nich slabosí a jsou považováni za vyděděnce.

Mají-li na někoho zlost, snaží se zvědět, kam postižený se svou kocálou chodí. Když se to dozví, jdou v ona místa a mózuji, kde by mohli párek překvapit (arciže párků na těch místech bývá s dostatek), a překazit jím »lásku«. Jsou to většinou Lužánky, Kaisec (Wilsonův les), Špilberk a pod slepákem (ústav nevidomých). Plotna z Vídeňky chodí plašit zamilované na Pilc. Plotna židenská má v programu Agáty a plotna husovská chodí pod slepák. Této anabasi věnují celý večer i kus noci. Ozbrojí se lampičkami, zápalkami a dělají ve tmě ze sebe tajné,

nebo hlídce. Někdo z nich (bývá jich 5—10) vytáhne notýsek, znamená si provinilce a diktuje i pokutu. Při tom všichni jako mlsní kocouři prometou celý ráj zamilovaných a sborově hulákají: »Dnes mastit nebudete!«

Někdy téma hovoru má velmi bizarní pečet. Vypravuje se, jak by to bylo na světě fajnácký, kdyby si každý mohl dělat, co by chtěl, kdyby nebylo censury, kdyby neexistovali kibráci a kómaví mukli. (Zřejmá jejich libůstka v jakési anarchii.) Z toho přejdou na téma, co by kdo z nich dělal, kdyby vyhrál milion, nebo »skolil nafutrovanýho medvěda« (nedobytná). Jejich odpovědi v takovýchto případech (kromě několika rozumnějších) jsou velmi naivní, ale nebývají bez humoru. »Kdybych vyhrál milión, kópil bych si z viksovaný jelita a dával bych si dvakrát denně čerstvý slámu do pekli.« »Kdybych měl milion, kópil bych si perník (chaloupku) a výflákal bych se na celé svět i s okolím a žil bych ze své staré jako buržóst.«

Mají-li v úmyslu uspořádání nějaké výpravy do vinca (vinohrad) na pajtl (trhání ovoce), nebo do lesa na kample (hřiby) nebo na dřevo, radí se už několik dní předem. Vypravují o výzbroji a výstroji pro podobné dobrodružství. A když přijdou z takového pajtlu plni ovoce, dělí se, vyměňují ovoce za pims a špinky, a to se špekují všici. Některý z letních večerů ztráví ve znamení řecko-římských zápasů. Porážejí se, zvedají balvany a hádají se, kdo je silnější.

Mají-li plotňáci fysiologické nutkání, a jsou-li sdostatek syti hovorů, odcházejí z města obyčejně do lesa se vyřvat. Zpívají, hulákají, pěstují sborové recitace, jichž nuce-

ným posluchačstvem jsou obyčejně zamilovaní. Jsou-li semknuti někde ve městě a zabráni do zajímavostí, těžko se rozcházejí. Obyčejně je strážník napomíná, aby se rozešli. Když po nějaké čtvrt hodiny dochází k rozchodu, děje se tak velmi liknavě a loutavě. Neobejde se to bez reptání, bez třískání do lóden holí nebo prsty. Rozumí se, že pískání a zpěv je obligátní. Aby domovníci věděli, že už jdou spat, zazvoní si na ně. Někteří si pak ještě potrenují ruku v kresbě různých kubistických obrazců na plotech a zdech a pak jdou »do hader«.

*

Jedním z nejpoutavějších témat pro plotnu je vojna, jež neznamená pro ni organizaci, nýbrž živel. Tato živelnost a rozmanitost vojenského života je interesuje. Slyší rádi o hrdinných činech, ne však důstojnictva, nýbrž plotny za války a rádi naslouchají vyprávění některého starého mazáka. Ovšem mazák se chvástá a chlubí, jak dobřinkal kapitána, jak ho měl »štába« rád, jak za něj důstojníci platili, jak dal frajtrovi po tlamě, až mu padl nos do krku, jak simuloval a ulejval se atd. Dává pak obyčejně k lepšímu výtah svých trestních rejstříků a při tom, aby si získal autoritu, zachvástá se (třeba to není ani pravda), že krótil 3 metry na Špéně. Plotnu arci nejvíce zajímají zase ty kchoc a věci sexuální. V tom si libují a čím kdo dovede sprostěji je pobavit o dívkách, tím větší je mochr. Tomu aplauduií. (Takovým vojenským a námořnickým nalejvačem byl pro židenskou plotnu známý »Satan«. Opakoval často s oblibou historku o 50 vojácích, kteří čekali jednou v Parkáni na jistou děvku, až přijdou na řadu.)

Za nic na světě se plotňák nepřizná, že by na vojně dělal hajzlturu, nebo že by rajboval zem. To považuje sebe nedůstojna. »Co si myslíte, kchéli blbí! Já sem ani neviděl, jak pometlo vypadá.« Opravdu nelze jím upřít, že plotňáci byli a bývají na vojně většinou hodně mazaní a pálení a že si vojnu dovedou značně zpříjemnit svou chytristikou, š vindlem a odvahou. Mají-li někoho z nadřízených rádi, udělají proň všecko. Některí však z nich jsou paličatí, takže z kina téměř nevycházejí. Jinak jsou všichni dobrí vojáci, což dokázali hlavně za světové války. Na počátku republiky byli první, kteří vstupovali nadšeně jako dobrovolci k pluku Svobody, kde byli obávanými »feldtygry«. Byli dobrým materiélem válečným.

Po podobných seancích, když se rozcházejí, aby šli kysat nebo do kélu, či do hader, fajfčit, naskytá se nám otázka, kde vlastně spávají. Mnozí spávají doma, některí u švice (sestry), jiní, když je mutra vyžene a jsou na flastru, chodí durchčit (spat někam ven). Některí spávají u svých kamošů. To je v zimě. (Za války i před válkou spávali některí ve vagonech nebo ve špeditérských vozech na nákladních nádražích.) V létě spávají také ve volné přírodě, v lese, ve stozích, v obilí i v kostele. V zimě se flákají po čochách a po hospodách a také na roli. Neděle a svátky tráví většinou někde v hospodě, kde se přiživují, kchajlují tam vo vrany kořeně a pracující kamoše vo nejaké ten marast.

V zimě — zvlášt o vánocích — flákají se rádi na mikulášských a vánočních trzích, prodávají stromky i příležitostně »kupují« a pod. Celý rok se těší na půlnoční mši,

a to prometou, ovšem jen z čuriny, brněnské kostely, jako Petrov, u Jakuba, u minoritů atd., kamž přijdou obyčejně nakéřeni a utahují si z náboženských produkcí. Zpívají hlučně a dělá jim dobře, když obracejí na sebe pozornost. Avšak i tam hledí si narazit nějakou kchoc, o něž nikde a nikdy není nouze. Když je už po všech pobožnostech, jdou obyčejně na rolu, aby tam vyčkávali ne narození Páně, nýbrž otvírací hodinu hospod a čochů. V těchto případech se zúčastňuje v hojném počtu plotna z periferie.

Nejvíce se plotňák karakterisuje svým chováním na ulici. Je nevázaného a bujného chování, zvlášt' je-li v partii; provádí kousky, nad kterými tak zvaný slušný člověk trne a chytá se za hlavu. Prozrazuje-li plotňáka z jedné třetiny šat a řeč, prozrazuje ho z ostatních dvou třetin chování. Je živelný, nebojácný, z ničeho si nic nedělá, leda srandu. Je mu všechno »lokr«. Rychle se vžívá do náhodných situací, třebaže základní rys brněnské těžkopádnosti mu stále zůstává. Kromě role, je plotna doma i ve frcu a na burse (zprostředkovatelna práce na Cejlu). Hledá-li je policie, najde je jistě na těchto třech místech při nějaké nepleše.

*

Pohlédněme nyní na dětství takového sígra, všimněme si ho v jednotlivých fásích jeho vývoje, a to jak po stránce morální a pedagogické, tak sociální vůbec.

»Fotr« rodiny prochlastá v sobotu výplatu, na kterou čeká rodina celý týden. Buď úplně, nebo značnou její část. Nakéří se někde v čochu, a když přijde domů, udělá

mutře bóřenó. Děčku, které roste jako strom v lese a není v mládí nikterak ohýbáno, dostává se takto příkladu, ne právě vhodného. Otec není vůbec autoritou; nevykonává vůči dítěti naprosto žadných pedagogických povinností a také nic po dětech nežádá. Synátor využívá všeho ve svůj prospěch a dělá si od nejútlejsího mládí, co chce. Zde jsme u kořene špatné výchovy — tentokráte rodinné — která pramení z nedostatečného pochopení otcovských pedagogických povinností. »Mutra«, která ovšem neoplývá nikterak pozemskými statky, je nucena chodit po partajích vypůjčovat cukr, kafé i to ostatní. U kcháštechra běže na kchajf (na sekeru), dokud kcháštechr neřekne: dost! Které mámě by v takové bědné situaci nebylo vhod, když syn nebo dcera něčím do domácnosti přispějí? Zajisté je na muže velmi shovívavá i ke svým dětem, zvláště přinesou-li ukradené uhlí, dříví nebo něco jiného, co se dá v domácnosti zužitkovat. Ještě šropály za to pochválí. Takové matce je milejší, donese-li syn z lesa kample (houby), než jede-li do školy. Jak vidět, nejeví rodiče zvláštního zájmu o školní prospěch svých dětí, a jdou-li snad někdy do školy za učitelem, tedy jistě proto, aby mu vynadali, že dal špatnou známku jejich dítka, nebo že je přetěžuje učením. Tedy žádná zvláštní péče o dítě v rodině a o jeho školní prospěch. A jak by také! Rodiče mají zájem jen na výchově rázu hodně praktického. A není divu, neboť existenční starosti a často početnost dětí tato fakta zaviňují.

Nedostatek hospodářský v rodině je jistě živnou půdou, z níž vyrůstá budoucí plotňák. Nedostatečné morální ošetření rodinné, sociální mizerie rodičů a špatná vý-

chova bývají právě podmínkami pro vznik a vzrůst plotňáckého živlu. A přičteme-li k tomu ještě krizi bytovou, časté stávky, při nichž se chudé rodiny ocitají téměř úplně na dlažbě, dále válkou uvolněné mravy, krise manželství, společnosti špatných kamarádů a nestýchavé jednání dospělých před dětmi, máme skoro úplný obraz příčin plotňáctví.

Je jistو, že s takto vychovávaným individuem je značná potíž i ve škole. Nelze upřít, že i z velmi chudých rodin se rodí dítky značných talentů, že škola leccos dovede usměrnit a vyrovnat, napravit, ale špatná společnost a nedostatečná výchova rodinná dovede jinak dobrého i nadaného člověka morálně a sociálně ubít.

(Na předměstské škole v Husovicích říkával často katecheta Venhuda, který byl dobrým psychologem, žákům, když opouštěli ve čtrnácti letech školu: »Teď sice odcházíš ze školy, ale já vím, že to nebude trvat ani měsíc a přijde od soudů dotaz, jak jsi se choval ve škole!« A zřídka kdy se mýlil.)

Nutno hned podotknout, že někteří učitelé obecných a měšťanských škol ve své pedagogické krátkozrakosti, která jím přes všechny možné pedagogické kurzy na vysokých školách nedovolila, aby si viděli na špičku vlastního nosu, byli *přímo* příčinou, že u mnohých hochů se charakter úplně zvrhl. Stálými nevhodnými a idiotskými poznámkami à la »z tebe bude lump«, »ty rosteš pro šibenici«, »ty jednou z kriminálu vůbec nevyjdeš«, kterými glosovali své nepříliš valné vědomosti, prováděli pochybenou pedagogickou sugesci. Predestinovali chudinu z periferie vědomě k sociálnímu zatracení,

diskvalifikovali ji ab initio místo sebemenšího pokusu o záchrany a hráli si na proroky šosácky přiblbbého řádu, o němž ostatně měli jen velmi nejasné a mlhavé ponětí.*)

Není bez zajímavosti, že značné procento žáků z periferie (často i morálně úchylných) vychodilo stěží měšťanskou školu, a jsou známy i případy, že někteří odcházeli do praktického života jako absolventi druhé či třetí obecné. Bylo to docela pochopitelné. Žák viděl v učiteli nikoliv přítele, nýbrž tyranu, tím spíše, že to nejlichotivější, co mu kdy učitel řekl, končilo pravidelně »ty grázle«, »ty uličníku«. Učitel byl zapřisáhlým nepřítelem kluka z periferie a škola mučírnou. Proto se záhy začalo chodit »za školu«, kde se hrálo v karty, v létě se chodilo k řece, do lesů, kde se scházela plotna a starí níksmochři. Tak se mládež z periferie zaučovala. Karty, tetování a všelijaké neplechy je pozvolna zpracovávaly k příštímu plotňáckému životu. Nevšimaví rodiče, lhostejní učitelé a starí sigrí udali směrnici, a když čtrnáctiletý hoch opouštěl s ulehčením školní lavice, když byl od školy definitivně fraj a měl si vyhledat fachu, tu se mu makat nechtělo.

(A přece mnoho plotňáků ve svém strakatém životě prochází různými fabalami (továrnami). Je to jakýsi nepsaný zákon, jakýsi křest života. Krátce po převratu, kdy se plotna dosud kolísala na vrcholu své slávy, byla pro mladé adepty sígrovství aurea aetas. Byly »rabuňky«, de-

*) Od převratu se sice mnoho změnilo, ale školám na periferii se věnuje dosud málo péče, ač periferní škola mohla by velmi účinně působit při potírání úchylných sklonů, které projevuje značné procento dorostu předměstské spodiny. Hlavně pak nutno přiostřít výchovu dívčí, prostředky — lze-li tak říci — policejními.

monstrace, mladí plotňáci se na cizí útraty »řácky vokštěli«, třebaže za to pak nejeden zmizel na dlouhou dobu za mřížemi. Dnes však mnoho pro plotnu nekouká ani z demonstrací, ani z generálních stávek a proto musí jít na to »zelenáč« jinak.)

V této době se obyčejně vymyká budoucí plotňák téměř úplně vlivu rodičů a domova. V 15 letech (i dříve) začne plotňák honit kchoc po promenádách brněnských parků i po ulicích, arci jen v partiích, a to už vůbec neposlechně. Snaží se napodobovat mravy a zvyky dospělých; při tom si osvojuje vlastnosti horší. To už chce honit parádu, kouří a dělá ze sebe »starýho«. V tomto věku je už náležitě seznámen s honěním buca (onanie) a už si zkonstruuje v mysli neurčitý obraz nějaké té Fandy. Když je mu asi 17 let, kouká narazit si nějakou kchoc stabilnější, čímž se od práce naprosto vzdaluje. V mnoha případech si řekne: »Nač bych fachčil.«

Ovšem něco se na světě přece jen dělat musí a proto tento mladičký plotňák, který se celý den »fláká«, zabývá se zprvu čekáním u fabale na Fandu, kterou si byl narazil. Zlenošen do syta, čeká, až mu Fanda vrazí nějakó tu špinku, baštu a pár kaček, a to stačí. Takto důkladně zmlsán a zpohodlněn, ocítá se na pokraji jakéhosi pasáctví.

Dlouho se takto s kchoc fláká, ale mezitím ovšem hledí napíchnout i jiné. Na té jeho stabilnější kchoc se mu cosi líbí, neví co, a rovněž si není vědom, proč s ní chodí. Zvykne si na ni a na ten pohodlný život a takto vzniká, lze-li tak říci, jakési manželství na divoko, které má svůj základ v životě hospodářském.

Stává se, že si ji někdy i vezme; to bývá velmi zřídka a v nutných případech. Obyčejně tehdy, když ji »zbáchne«, a je pak k tomu donucen. To však pořád ještě nemaká. Některý, svědomitější, aspoň se snaží najít lehčí práci. Bývá to obyčejně ona, která hledí najít nějaké ten běvák. Stará se, maká, fachčí ýbrštundy, aby něco vydělala.

Stará se pečlivě, aby měli kredenc, postel a nějaký ten stůl, stínítko na lampu, zkrátka nejnutnější domácí nářadí. Za svého muže se přimlouvá u mistra, aby naň pamatoval. Někdy je i ochotna z lásky k muži si přivydělat. To však jen z toho důvodu, aby se jím lépe vedlo. Zhusta bývá dosti dobrou hospodyní.

Že mává žena před tímto »manželstvím« lecjaký morální vroubek, to plotňákově nikterak nevadí. Odpouští jí a myslí si: Co bylo, bylo. Běda však, kdyby se něco dověděl po svatbě. Vdaná fabrička i po svatbě chodí do fabale dál, a je-li už nějaké ten šropál (dítě), dá ho do opatrování matce, nebo sousedce.

Zřídka kdy zůstává plotňák věren své ženě. (Konečně to je u dnešních manželství vůbec velmi běžné.) Chodí za jinými ženami dál. Ne však proto, že by svou ženu nemiloval, ale proto, že potřebuje povyražení. Doma mu to jaksi zevšednělo.

Když se plotňák žení, je zpravidla vošolnován svou ženou. Ta mu koupí šolnu, topr, pekle, šlajfku, zkrátka překně si ho vokštelčí. Z úspor pořídí s počátku to nejnutnější. Svatby takové — jak jsem zjistil — odbývají se většinou na radnici a ve striktní intimitě.

Třebaže je plotňák tvor celkem vtipný, šikovný a pá-

lený, jakmile se ožení, je často po vtipnosti. Pokud chodí s kchoc, je to dobré; jak už s ní »bévá«, je to horší. Když se ožení, pak zesolidní úplně. Manželství jeho aspoň s počátku je pro něj i pro jeho ženu jakýmsi usměrněním. Bez ženy by totiž neměl nic. Tím však nemá být řečeno, že by snad svou ženu nevyplácel, nebo že by se s ní nehádal. Ale to je konečně ve velmi solidních měšťáckých manželstvích něco docela samozřejmého.

Jinak arci žena nezarmoutí příliš ducha plotňáků. Nejsou uvyklí řešení manželských problémů, které dnes trápí a týrají kde koho, zvláště jsou-li mladí. Nutno tu podotknout, že asi po třicátém roce plotna jaksi slábne, neboť se hospodářsky konsoliduje a stabilisuje. To však nelze říci o všech plotňácích. Zvláště pak ne o těch, kteří — ač ženati — vedou syčácký, lumpácký život dál.

Když tedy je plotňák mlad, je proň kchoc jakýmsi estetickým doplňkem, zdrojem požitku a zajisté i v mnohých případech i výdělku (pasáci).

Pokud se citového života plotňáckých holek týče, ten není valný a rozum se pohybuje v mezích průměrnosti. Stávají se milenkami plotňáků, protože v nich nacházejí svůj antipól a také proto, že jsou si vědomy, co jsou samy zač. Jsou-li s plotňáky v mileneckém poměru, drží s nimi solidárně. Ale také si dovedou vybírat. Milují zpravidla silnějšího a zkušenějšího. Čím větší rváč a kriminálník, tím je u nich oblíbenější. (V tom jsou za jedno s dámmi z nejlepší společnosti.) Bývají to obyčejně fabričky, zednické pomocnice, prostitutky různého druhu, zřídka služky a číšnice. (Prostitutky mají, jak známo, své »pány« — tropnaře. Chodí »na trop« a také se jím v Brně

říká tropny.) Netančí s jiným, jen s pajsrem a vysoký límec a uhlazené chování nebo vybraná řeč na ně nepůsobí. Jsou většinou hrdé, některé klackovité, nepříjemného hlasu, vulgární, mazané, nedůvěřivé, kurážné (drzé), úlisné a věrné. Nestrhnete je sladkým slovem, něžným, zdvořilým chováním. Přilnou dřív k brutálnosti a k stoprocentnímu mužství. Kdybyste si snad náhodou do nich zabrousili někde při taneční zábavě, řeknou vám do očí, abyste na ně nevalili šmé, a dovedou se vám velmi ochotně a při tom zbojnický vysmát do obličeje.

Nelze říci, že by se snad nějaké plotňačky rodily. Mají v sobě jen určité disposice. Je to přece jen výchova, prostředí a hlavně pak hospodářský nedostatek, který je vychovává (pařížské bordely). Zkaženosť jejich se datuje většinou teprve z fabriky, kde vlivem svých spolupracujících kamarádek a kamarádů jsou cepovány na tvory tupejší (a mazanější).*) Lví podíl na jejich zkaženosť mají různé tancovačky, »tygrbály«, které je arci vzdalují lepšímu a obsažnějšímu životu.

Když vydělá fabrička 60, 80, nejvýš 120 Kč týdně a při tom chce se aspoň trochu pěkně obleči (a tato snaha je u všech velmi vyvinuta), je to velmi málo. Fachčí obyčejně ve fabali na damštuli nebo jako aufštekrofka (nastrikovačka) po celý týden; kdo by se tedy divil, když pak v sobotu a v neděli při té troše zábavy, kterou si vyhledá v některé tančírně, naletí a je svedena na scestí. Arci jsou pak i lenivější a mazanější dívky, které zmlsány

*) Semeněštěm demoralisace pracujících žen jsou hlavně společné převlékárny v továrnách.

pohodlnějším životem, provozují řemeslnou .prostituci O těch říká plotna, že vydělávají svou vlastní »mašinou«.

Dívky z chudých rodin na periferii nemají nikterak skvělé nebo záviděnýchodné vyhlídky do života, který na ně čeká. Kouká z toho buď zednická zástěra, nebo nějaká fabala, velmi zřídka lepší práce. Rodiče netrpělivě čekají, kdy bude holce už čtrnáct let, aby mohla jít někam makat. A tak Fanda, Rézka i Tonka jsou nuceny živit se od čtrnácti let, jak to jde.

*

Plotňák si nikdy neláme hlavu, jak by si nejakó tu kchoc narazil. Krátce, když se vypraví plotňáci někam do čochu nebo kolčit do »Pivcu« (Kr. Pole) nebo do »Švunkecu« či snad k »Flédě« (U brněnského netopýra, známého též jako: Klub, Teta, Malé zemák), a chtějí-li tam něco načapat, dělají, jakoby se neznali. Tam totiž při kolčení si každý z nich už nějakou dróžku vybere. Gravíruje do té, kterou tam napapócel, hledí ji zblbnout, pak ji zavede někam do odlehlejších míst, kde ji trhne a vymastí.

Při tom nejsou žrouti panen, minulost kchocále je jím lokr. Sami jsou málo diskretní, neboť se nikterak netají se svými poměry a láskami a zcela veřejně a otevřeně si poví o té, či oné, že už je trhnutá, a že dávno mastila kočku nebo dávala rulm (= že už není panna). Vyžadují však od dočasné milé, aby byla frunk vokštelčená. Plotňák rozeznává různé druhy dívek a podle toho je také nazývá. Je-li to dívka hezká, pěkně oblečená, je to »fajn baba«, »fronkovní ženská«, »feš kchoc«, »správná kchocála« atp.

Dá-li se snadno svést, je to »vémastek«, »starý flachčidlo« atd. Není-li hezká, oplývá těmito a podob. jmény: plina, pluncna, plimera (plinera), kanál, retych, škobla, hajzl, latryna, lagricova páma, levá bída, pajndla, filcka, huzel, škíra, levá padria, bacila. Tropna a štroncna jsou prostitutky. Jak vidět, má plotňák svou klasifikaci něžného pohlaví. S těmi obyčejnějšími dívkami se nemaže (nezabývá) a tretuje je zcela jednoduše. Na nich mu mnoho nezáleží, je mu to putna (vrýt). Když však na nějakou kchoc valí, a je to obyčejně nějaká s lepší šolnou, pak se snaží být lepším a dokonce se někdy i zapomene nějakým tím cizím slovem. (Také se stává, že je do ní »celé paf« a v takovém případě pro ni udělá všechno.) Dá-li si pak s takovou fajn babou rendez-vous, to panečku přijde v čistém límci, »napiglované«, puky nažehlené, že by se jimi mohl člověk oholit. Na to »rande« jde buď jak buď, a nemá-li »lóve«, musí je sehnat jakýmkoliv způsobem. Musí mít aspoň do biografu. Arcíř, že koupí křeslo nebo první místo, aby kchoc trošku zmlsal. Dobře ví, jak ji nabodne, že se bude mít napříště od ní »lajvont«. To už pak zabrenčí všecko ona. Samo sebou, že ji úplně zbomzuje, v tom je výtečník.

Tak zvaná obyčejná kchoc, ajnfoch kchocála, je u plotňáka ta, na níž mu mnoho nezáleží, kterou může trhnót kdykoliv, a která nevyniká ani žádnou zvláštní krásou, ani pěknou šolnou. Ta, na kterou plotňák »valí«, musí být fajňácky (elegantně) vošolnovaná. Na to si plotňák potrpí a rád si vybírá. Jeho heslem je: když kchoc, tak elegantní.

Je hrdý, může-li se objevit před ostatní plotnou s pri-

ma kočkou. Ostatní plotna, objeví-li se jejich kamoš s »dróžkó«, slušně pozdraví a dá párku pokoj, nechá je v klidu přejít. Avšak běda, není-li zamilovaný oblíben. Pak sprostě pokřikují za párkem, takže kchoc musí vzít roha. Vyskytla se také mezi plotnou individua, která podplácela své kamoše, aby je před dívками titulovali akademickými tituly. Jsou známy případy několika degenerovaných ješitníků, kteří takovýmto způsobem hleděli na své dívky udělat dojem. Plotna je však brzy ze svého kroužku vyhostila.

*

Velmi smutné u plotny je, že fachčí moc fakanů. Plotňák, který nemá pevné linie životní, a je hospodářskou nulou (neboť nevydělá mnohdy ani na to nejnutnější), ten právě mívá nejvíce šropálů. Ví dobře, že rodina se mu stále množí, že plat se mu zvětšuje velmi loudavě, že není (obyčejně) pod pensí. Rodí se nové zlo, koloto mizerie jako by se stále otáčelo. Nelze upřít ani té chudé rodině plotňácké práva na život, na práci, na zábavu, na lepší výchovu dítka, jak v rodině, tak i ve škole. Bylo by tu zapotřebí větší zdatnosti hospodářské. Musím říci, že i z plotny by byli rádní lidé, kdyby jejich hospodářská mizerie byla odstraněna.

Řekl jsem, že plotna od třicíti let slábne. Ano. Vústuje obyčejně do zájmů věcí vážných, životních, touží si najít práci v klidné, slušné službě. U všech tomu tak arci není. Některí i v třicítce svého věku jsou ranaři (zloději) vyššího stylu, jsou mazaní a pálení karbaníci. Co se dříve nestávalo téměř ani výjimkou, je nyní faktem úplně prokázaným, že z některých nejrafinovanějších plotňáků,

z těch Šavlů, stali se Pavlové. Pracují v různých podnicích jako zástupci, cestáci atd., a pak arci opouštějí ostatní plotnu navždy a dosti neradi se k ní hlásí. Vědí dobře, že nelze pak už udržovat styků s plotnou, neboť by jím to mohlo uškodit. A tak se odrodí načisto.

Mluví se o vymírání plotny. Není to však doslova pravda. Zajisté, ta plotna dřívější neexistuje v pravém smyslu toho slova, ale je tu nový druh plotny, přeorientovaný. Jak už jsem se několikrát zmínil, je plotňák dnes modernější, poněkud civilisovanější, ale v jádru týž. Do dnešní plotny nutno zahrnout všechny ty dacany (ačkoliv to je jen nadávka), menší chmátkaře, všechny ty flákače, flákotáře, ksandláky atd. Tyto názvy jsou spíše vlastnostní, nežli typické a prolínají se, abych tak řekl, s pojmem plotňáků. Obsahují totiž zpravidla některou z plotňáckých vlastností. Dnešní plotna se tedy liší od starší tím, že má větší touhu fachčit a chce být řádně vokštelčena. Kloním se k tomuto názoru, třebas mne nedávno jeden z plotňáků ujišťoval, že podstatný rozdíl mezi plotnou pražskou a brněnskou je ten, že brněnská plotna na fachu fláká. Bylo mi ho líto, neboť po chvíli sám prozradil, že hází štolverky (cihly) u murců (u zedníků) a míchá kemku (maltu).

Dnešní plotna se natolik přizpůsobila době, že má smysl pro slušný exteriér. Ale jádro je stejné, byť byl povrch sebe modernější. Některý dnešní plotňák je natolik moderní, že v sedmnácti letech mimo otcovství mívá také několik trestních deliktů za sebou. To už se vyzná v kriminalistice. Když je totiž plotňák flekováné, zapamatuje si paragraf, podle něhož byl odsouzen a v gri-

mu se od ostatních komplíců dozví, co dříve nevěděl. Je mu dobře známo odsuzování našich porot. Ví dobře, že když něco provede a je posud fronk, že bude odsouzen podmíněně. Ale v žádném případě se nebojí prvního podvodu anebo krádeže. Někteří se ovšem polepší, ale mnohým je to fuk. Tito druzí samozřejmě klesají i mravně stále hlouběji, stávají se z pasáků zloději a ze zlodějů lupiči. (Je zajímavé, že plotňáci bývají flekování pro různé chmátky, drobné podvody a loupeže. Pro násilné smilstvo téměř nikdy, rovněž ne pro bitky, neboť ty si většinou urovnají mezi sebou.) Ti, kteří mají už bohatou zkušenosť kriminální, vyhýrají se zpravidla kraválům, bitkám a hledí jen »čistě pracovat«. Jejich čistá práce spočívá v čondání karet, nebo v tom, že »dělají galerii«. (Galerie, kozáci = kibici, kteří hráčům různě pomáhají a pak se s nimi dělí o zisk.) V této galerii je také zapracováno dost vysokoškolského studentstva a z některých se jistě pak rekrutuje slušné procento hochštaplerů. U karet je už jiná společnost, těch inteligenčnějších a mazanějších, kteří jsou mezi sebou velmi solidární a dovedou si skvěle hrát do noty. Mnozí žijí jen z karet v kavárnách. Plotna obyčejná, ta vlastní, kavárny navštěvuje pořídku.

(Zajímavé by bylo ještě dodat, že lepší třída galerie, značně zcivilisovaná, nevyhledává si pro manželství ženu s pestrou minulostí. Chce ženu pořádnou a ovšem bohatou.)

*

Již jsem se zmínil, že plotna, která se rozhodla pro fachu, s oblibou se věnuje agentství. To se ovšem neobejde bez švindlů. Zvláště v poslední době se objevili četní lo-

soví agenti, kteří brněnskou veřejnost »vokchajlovali« o slušné sumičky. A nejenom brněnské obecenstvo. Najdete je ve všech městech i městečkách a finále jejich činnosti můžete si přečíst denně v soudní rubrice kterýchkoliv novin. Jinak se brněnská plotna spokojí časem i s menším výdělkem, jako je na př. vybírání »mimořádných« dávek pro městskou vodárnu, plynárnu nebo elektrárnu. Policie však jejich triky již docela jasně prokoukla a dnes možno říci, že v tomto oboru »pracující« plotna pohybuje se skutečně na sopečné půdě. Také obchody (ovšem až z desáté ruky) s kokainem zlákaly plotnu. Kokain jimi dodávaný však obsahuje nejméně padesát procent »špajzesody« a zbytek se dělí v Glauberovu sůl a ovšem i o kokain. Plotňaci sami kokainové horečce nepropadli a holdují-li »koksu«, pak jsou to výjimky. Zato však horují pro arsenové pilulky, které jim — podle jejich mínění — dodávají svěžesti, plnosti a tím také usnadňují »eroberunk« u kocál.

*

Plotna fachčící, i ta plotna nefachčící jsou velkými interesanty o sport. Milují a zajímají se většinou o sporty, které vyžadují obzvláštní tělesné zdatnosti a námahy. Je to v prvé řadě footbal, zápas řecko-římský, box. Zajímají-li se o sport, jsou v něm určitě činni. Mnozí z nich jsou i fanoušci. Objevují se často na hřišti; jejich činnost často se vztahuje na práci rukou a holí. (Na hřišti při zápasech.) Tenisem opovrhují. Čtou noviny, ale nekupují je příliš a když, tak za ten »flinc« (zohalíř) odpolední »Lidovky«, Moravské noviny, »Stříbrňasa«, Sport a různé, a předčítají a rokují o footbalu, boxu atd. V novinách pak je

baví běžné lokální zprávy, soudní síň — — — kdo kolik »metrů vyfásl« a v inserci služby a práce marně hledá lecjáký plotňák »hoknu«, že nějaký bankovní ředitel přijme vrchního oprášovače bankovek.

Co se týče divadla, tam chodí jen málokdy, leda, když se hraje něco podobného jako Molnárův Liliom, Trestanci na Špilberku, Lucerna, Janošík, Prodaná nevěsta atd. Více než divadlo navštěvují biograf, už proto, že představení dlouho netrvá, vstupné že je lacinější, a to hlavní a lákavější, že vidí rádi ve filmu bitky a vůbec sensačnosti. Americké filmy, dobrodružné, detektivní, těší se u nich zvláštní oblibě. Četba jejich dosud sestává z Cliftonek, Nick Cartera, Texaského Jacka, Buffalobillek a vůbec četby detektivní a kriminální — to je napínalo a vzrušovalo vždy a dosud vzrušuje a velmi intereseuje.

*

Plotna je a bude vždy vděčným objektem pro sociologická i psychologická studia. Již jednou jsem se zmínil, že plotna je organisována. Tato organisace se mění a vyvíjí se. Dnešní plotna se liší od plotny, která se koncentrovala na Starém Brně a brněnských předměstích před třiceti lety; činitelé, kteří podmiňují její existenci, velmi se změnili. Prošla — a prochází dosud — mnohými vývojovými fázemi, vyvíjí se paralelně s ostatními společenskými organisacemi. Byla v rozkvětu, když se hospodářská mizerie blížila kulminačnímu bodu, upadala, když se objevily první známky blahobytu. Podle stavu hospodářské potence celku produkovala příležitostné a profesionální ranaře, flekaře i hochštaplery a byla vždy velmi

citlivým barometrem sociálních poměrů. Jako celek byla však veřejnosti španělskou vesnicí. Zato jednotlivci se těšili pozornosti brněnského obyvatelstva a několik plotňáckých »velikánů« žije dosud v legendách na brněnské periferii. Tu a tam zaslechnete ještě dnes i v docela solidních městáckých společnostech o »rajbrhauptmanovi« Rytinovi, Lopatkáři, nebo o Bludném Hollandanovi.*) Ale to všechno patří již dávné minulosti. Dnes epické hrdiny nahrazuje v Šrajbecu snad Franta-Flinta, slabomyslný plotňák, který za křidlicu (za krejcar) zařehtá: »Aló, já sú rád!« a zvedne nohu.

*) Typická starobrněnská figurka byl na př. muž, jménem Gumitata.

UKÁZKY BRNĚNSKÉ HANTÝRKY.

— Tě buch, šašku!

— Servus, pubále! Tač co, typlujem to zétra do Malýho zemáku?

— No, budu kómat. Na nejaky to blózrdle už vykchajluju. Už k vuli tém štrichpjndlám. Člóbrdo, tam se zbali dycky neco. Šak prvňéši nedělu sem tam podfóknul tu frajlu z Majlontu, znáš ju, co má kaču jak malý pivo.

— Znám ju, tu peskramlu, dyt má už dva šropále. Ale vona je ze Šimic.

— Dybys nevalil šmé. Pepeňo, řekni mu, fišgruntovi, vodkád je ta kchoc, co sem s ňó byl před tédněm u lenu. Fachči ve fabali na damštule.

— Páni, žádné boms! Jen žádnó bódu na nás. S takovó flignó na nás nechodťte, vy kchéli. Co máte z takovýho retycha? Dyt je to starý flachrdle. Pikline, vraz do mě rači špinku!

— Šmémone, co sekáš prigle? Já sem ju trhnul, u Sedloňa sem ju napapócel, jak sem tam hledal hoknu. Vrazil sem do ni dvě kola, a bylo to lajvont; vod té doby ji facha smrděla a dělá tropnu.

— To je staré ūkanál, už byla aj flekovaná, vyrajmcila nejakýmu balabachovi flek s dvóma ryznama. Bévá u jedné kóbrovky, kibráci na ňu ufachčili aviso a našli u ni ve štroncnu kchódry a pár lišek.

— Páni, nechte ty kchocny, co máte s teho. Jó, a co je s tým Tondem, s tym škruflónem? Pré stratil hoknu, s fachy ho vykchiblovali a dělá pré eskamotérsky produkci. Pré byl v Pařížu a na cestě kolem světa a vokoli se zastavil aj v Šimicích a tam v jednym čochu ukazoval řád žluté kočky vod Budhy. Pré dělal před nim nejakó tu produkcu.

— Ale to máš starýho ranařa, znáš ho Bobišu, no né? Takové staré ranař, ten ti makat nebude, ten jak zmerčí hoknu, už je celé polámané.

— V Ostravě pré dal ranu, sem slyšel. Na pět kol. A temu řezníkovi zobl ráčny, jak byl načechrované.

— Tenkrát v tym rabuňku v jednadvacátym vypichl z ózlogu u Plačka, pamatujete, tři pekle a všecky byly levý.

— Kuš, ty šašku, dyť Plaček nemá pekle!

— Šmé na babu, co ti mám šmetrčit, ale byly levý. Vyfásl za každyho metr. Nebomzuju, páni, vyfásl akorát tři metry a u sódu jím řekl, že to je kreán, to že si vodkróti kepeňó v putynce na bruncáku.

— Jó, páni, tenkrát ale flekovali, jéžišmárja! -

— No, jo! Škrk do křa, fišgrunti. Pst! Rónachr kómá! Už nic nenapapócime, pudem kysat.

— No, servus, Pepeňo, já du taky do kchélu. Kóké se na něho, von má lakovy pekle a šlofči ve stodoli.

— Jó, von si to nemuže lajsnót, šlofčit v takovém laj-

vontním hotelu, jako má ten Leden, v tem Apollu. To je jen pro pány s krógnama.

— Co, von, šlofči taky v hotelu, páni, vite v jakým? V hotelu »snop«, má ho na vertajmské zámek!

— Kuš! Včil je překřtěné na hotel »kopka«, má tam taky podnájemnika, ten mu nosí baštu, víš, to je ten Lopatkář.

— Pikline, vraz do mě tu špinku!

— No, na, beztak musíš vynášet žanka.

Z B U R S Y.

— Kde činógluješ, ty pinkle?

— Nikde. Privatizíruju.

— A kde bereš lóve, seš teplé?

— No né, mám h . . . v Cyrilce, tak z ře beru uroky.

*

— Tě buch, bodláku, kde hokčíš?

— Nikde, ale budu mit lajvont hoknu.

— Kde?

— Pojedu do Rakós na žně.

— A co tam?

— Budu tam scat na brósky.

*

— Pocem, ty kchó, provalim jas a necht.

— Co sces za ten flek?

— Dě topl a je tvuj!

- Za pytel takových dává žid na Dornychu kliku.
— Copak sem Piklin, abych provalil za pár klik
vosum kopyt?

*

- Provalim podvazek za dvě vrany, sončím na baštu.
— Ten podvazek si skof, je beztak po dódovi, dyby se
mutra domákla, že ho provalil, rozbila by ti lebušu.

*

- Sévas, Vinco, kam chodiš na baštu?
— No, do vaškuchle nechodím jak ty, já futrčím u
kchocny.

*

- Kam se dlachniš, surme, de po tobě kibrák, nebo co?
— Šmé na kchoc, nastavujó tady štykl dál betlém a
fachčí tam samé balda, tak du kómat, esli se tam nedá
neco vyrazit.
— Vyfajfči se na to a pot' na marast, mám tady pár
šušňu, pak se tam mrknem voba.

*

- Buch, Lojzo, pocem, kamoša scukli, čobl na roli
rádl.
— Co za to trhl?
— Navrtali ho na šest metru, správné flek, co?

Poesie brněnské plotny je dnes úplně v úpadku. Nová, poválečná plotna holduje moderním, importovaným šlágrům a jen tu a tam možno zaslechnout nanejvýš parodii na lidovou píseň, nebo místní parodii na některou hašler-

ku. Epické jádro úplně ustoupilo pochybeným lyrickým pasážím. Reprodukuji několik písní, které se těší oblibě dnešní plotny, a které můžete příležitostně zaslechnout pod okny svého bytu, když se vaši ulicí vrací »scuknutá parta« po zavření posledního »čochu« do »hader«.

1. *Řbitove, řbitove,*
kocálo zelená.
Mají tam mrtvoly
studeny kolena.

Studený kolena,
červi jím je žeró,
že se ty mrtvoly
na to nevy

(Žabovřesky.)

2. *Dyž sem šel jednó zrána,*
potkal sem Leciána.
Řek sem mu »dobytku!«
von vytáh bambitku,
střelil mě do pr . . .
padl sem do jetele.

(Vojenská.)

3. *Salome, mach kajn šmé*
na moje portmoné,
já nésu na tebe zvědavé,
typluj, než zbali tě kómavé

Salome, mach kajn šmé,
neska ze štroncnu nic nebude.

(Okolí Francouzské ulice.)

4. *U Křančilu na rohu,*
visi pluncna za nohu
a dyž ji dáš pul kola,
votoči se dokola,
a dyž ji dáš toplicu,
ukáže ti rochlicu,
dyž ji pudeš fecnu dat,
tak jí mužeš šaš

(Nádraží.)

**

5. *Naša vopica*
v černy jupici,
uvařila nám
flundru v krupici.

Pak se modlila
k milymu bohu,
a pak vytahla
flundru za nohu.

Naša vopica,
v šolně vod Fuxa,
uvařila nám
škatulku viksa.

Škatulku viksa,
a bims s tvarohem.
Zétra, Mařeno,
tadyk nebudem.

(Královo Pole.)

*

6. *Litr piva sem,*
než to rozhážem,
šak já su z Husovic,
nevalte na mě šmé.

(Husovice.)

*

Bylo to jedenkrát v neděli,
dyž sme se u Dáňú^{*)} bavili,
přišel tam Kargl s Hlavičkó.^{**)}
»Máte tady zábavu hezkó!

Johánek vám na klavir hraje,
to se vám to, pajndle, tancuje!
Prosím, dámy, račte vizitky,
ať vás máme brzo vodbyty!«

A pan Kargl, von ví, co spravi,
Pistauer nás staví do řady,
ménem zákona nás zatýka.
»Pozor na tu, kerá utiká!«

^{*)} Známý čoch na Křenové.

^{**)} Agenti tajné policie.

U radnice malá ulička,
tam zahybá mnohá pajndlíčka.
V osm ráno deme k vizitě,
máme všecko čistě vymyté.
Fugl*) volá: »Pajndlo, ke stolu,
dé ty nohy hezky nahoru!«
Fugl volá: »Ty máš muziku, „
ty musiš jit sofort do špitlu!«**)

*) Dr. Zeman.

**) Viz »Přítomnost« 1928.

SLOVNÍK BRNĚNSKÉ HANTÝRKY.

Hantýrkou¹⁾ dorozumívají se flákači a pobudové všech zemí, i nejnižší společenské třídy, z nichž se rekrutuje devadesát procent všech pochybených individuí, která jsou ve stálém konfliktu s paragrafy. Hantýrka je jazyk v jazyce a vyskytuje se ve všech řečích (srov. fr.: argot, anglic.: slang, něm.: Rotwelsch, Gaunersprache). Není nového data, naopak lze její existenci sledovat až do XIV. století (libri vagatorum). Není konstantní, rychle se mění a stále rozšiřuje slovníkový materiál, sledujíc pečlivě svou tendenci, která podmiňuje vlastně existenci hantýrky — t. j. operuje lexikálním materiélem tak, aby pro nezasvěcené byl nesrozumitelný.

Základem hantýrky je jazyk, v němž hantýrka vznikla. Vedle běžných (mnohdy i spisovných) výrazů vyskytují se četná slova dialektická, překroucená slova původní i cizí. V hantýrkách všech jazyků najdeme hojně materiálu hebrejského a cikánského. Internacionální název hantýrky je hebrejský: Kokumlošén (z hebr.: Kochemer lošén = řeč chytrých) nebo: chesenkól (= totéž) a je zároveň jakousi slovní legitimací pro pochybené existence po celém světě. Pro hantýrku brněnské plotny je charakteristický přínos německý, který dosud tvoří sedmdesátiprocentní většinu.

Flexe jeví v hantýrce všechny znaky, jež karakterisují řeč, která jest jejím základem. Jinak nakládá hantýrka se slovy úplně libo-

¹⁾ Slova toho užil po prvé Puchmajer. (Viz jeho: »Hantýrka čili jazyk zlodějů«, Praha, 1821.)

volně. Buď ponechává slovo beze změny a mění význam (liška, lišky = hodinky), překrucuje slovo, ale význam nemění (bévák = byt, činoglovat = činit, pracovat), anebo překrucuje slovo a mění význam (gramec [z původ.: gramofon] = záchod). Slova, jež brněnská plotna přijala z němčiny, a jimiž namnoze operuje jako slovy českými (flexe slovesná, jmenná), jsou většinou překroucená, částečně s významem původním (murčit = nadávat, z němec.: murren = reptat), částečně s významem jiným (topl = dvacetikoruna; z němec.: doppelt = dvojnásobný). Po celou dobu své existence přijímala hantýrka brněnských plotňáků slova hebrejská (haber, chabr, chacec, jóbl, kajf atd.), cikánská (čurc, len, lóve, lovky, roj, romec atd.), za války i po ní slova slovenská (mrcna), polská (gembá), ruská (děnky, jebat) a maďarská (šokár, trol). Některé výrazy ukazují na původ francouzský (kmin, komplíc, labéta) a ojediněle i italský (sončit). Kde není zřejma souvislost — a to jest velmi často — musíme tápat. Mnohdy se nabízí slov několik, z nichž termín v hantýrce snad vznikl, a všechna zdají se být stejně hodnověrná. Bohužel, neznáme v hantýrce hlásko-slovných zákonů, které by výklad usnadňovaly a do jisté míry i mechanisovaly. V mnohých případech jsme odkázáni na pouhé dohadby, tím spíše, že plotňák nemá vůbec ponětí o vzniku slova. Slovo je pro nezasvěcence nesrozumitelné a to mu stačí.

Není ani nouze o slova vlastní tvorby. Mohl-li razit slova Cicero, Dante, Luther nebo Corneille, proč by je nemohl tvořit pařížský julot, nebo brněnský plotňák? Arci — dlužno hned podotknout — brněnský plotňák nemá takové elastičnosti v tvorbě samorostlých výrazů, jako pražský pepé, který vyniká nad něj živější fantasií a vyjadřovací plastičností. Dnes pronikla četná slova pražského argotu i do mluvy brněnské plotny (adria, apačárna, bouda, bašta atd.) a četné pražské fráze (dávat bacha, jít do pytle) se ujaly v brněnské hantýrce tak, že s ní úplně splynuly.

*

Je-li mluva pepíka, řekněme, ryze pražská, tím jest asi řečeno, že pražský pepé jest Čech jako poleno. Roste totiž z jiného prostředí než brněnský plotňák. Brněnský plotňák jakoby rostl ze dvou kořenů. Je spíš internacionálem, někdy víc Čechem, někdy víc Němcem. Jazyková obojakost znetvořila jeho mluvu, takže postrádá na-

prosto čisté linie. Byla vždy — a jest dosud — přizpůsobena německému živlu v Brně. Je tedy hantýrka brněnského plotňáka sloučeninou česko-německou. Jest to konečně ohlas celkových brněnských poměrů, které ještě dnes mají v sobě cosi dvojakého. Pražský pepík mluví kulatěji, švižněji, v líbezných obrazech, medovitě, básnicky, melodicky. Hantýruje v pěkných metaforách i calambourech. Ne tak brněnský plotňák. Už proto ne, že jeho prostředí nemá tak velkoměstské dynamičnosti, že není tak české. Je tedy hantýrka brněnské plotny špatný český dialekt, rozšířený přílivem slov z venkova a znetvořených výrazů většinou německého původu. Zdá se, že právě proto byla brněnská hantýrka prezírána, poněvadž postrádá pružnosti a pepíkovské šikovnosti, která charakterisuje mluvu pražského syčáka.

Dialekty se sbližují s jazykem t. zv. spisovným. Hantýrka naopak stále rozšiřuje propast mezi sebou a znárodněvanou mluvou. Použije-li již slova spisovného, zamění úplně jeho význam, jako na př. ve frázi: skolit medvěda = vyloupit nedobytnou pokladnu. Zastíráním původního významu slov a překrucováním vznikly mnohdy obraty poetické, třebaže logické a psychologické tendenze jsou tu namnoze ve stálém rozporu s tradiční jazykovou formou. Ale přece i v hantýrce nalézáme dosti příkladů, které jsou obdobou procesů v dialektru, či v jazyce znárodněvaném. Užívá-li poetická mluva osobního slova Janek (Matěj) pro označení zajíce nebo lidová mluva pro označení hlupáka, užívá hantýrka jmen osobních (křestních) pro označení na př.: slunce = Albert; Klamgalásek Alexandr, Franta = penis atd. Někdy se při výkladu osvědčuje Sperberova teorie o »představovém komplexu«, někdy je tu i přesný nexus causalis. Ale v mnohých případech obojí zklame.

Některé pojmy oplývají v hantýrce bohatostí výrazů. Na příklad výraz pro děvče = kchoc, kchocna, kocála, páma, pan, levá bída, vémastek, kanál, retych atd.; totéž nalézáme na př. vě francouzském argotu: titis, téte, tétons, télasses, tripasses, calebasses, blague a tabac, cuir a rasoirs = prsy, i v argotu německm: vögeln, pudern, ficken, remmeln, bimsen, petschieren, stemmen = coitus.

Velmi často užívají gamini četných vsuvek, suffixů a prefixů, kterými slova i celé věty v pravém slova smyslu prošpikují, takže řeč pak činí dojem naprostě neznámého jazyka. Argot pařížských julotů s ob-

libou užívá v řeči (zvané pak »le javanais«) těchto vsuvných částic: ad, degue, pi, va. Věta: Les voleurs sont des oiseaux (zloději jsou ptáci) zní v »javanais«: lespi vopileurspi sontpi despi oipiseauxpi, nebo: lesdeguē vodogoleursdegueur sontdogon desdeguē oidogoiseaux-dogo. Někdy se přehazují celé slabiky původního slova: soldat = lolsaldique.²⁾ Podobně i v hantýrce brněnské plotny. Vsuvky velmi užívané jsou: fa, rga, en. Věta: Kómé typlovat, hé de! (hled abys zmizel, jde strážník), zní: Kófamérga tyfaplorgavatfa héfa derga, nebo: Kóenméen tyenploenvaten héen deen. Někdy se vokál v vsuvek přizpůsobují vokálům předcházejících slabik: Kófomerge tyfyplorgovatfa héfe derge.³⁾ Přeházením slabik prefixem: ši a suffixem ve jest shora uvedená věta ještě nesrozumitelnější: šimékóve šilovat-typve, šihéve šidéve!

Hantýrka brněnské plotny žije a zůstává pouze v Brně. Málokdo ji rozumí a hlavně málokdo ji zná. To je asi nejpádnější důvod, proč byla prezírána.⁴⁾

²⁾ Viz Rossignol: Dictionnaire d'Argot, Paris.

³⁾ Jakýsi zákon vokální harmonie.

⁴⁾ Výrazy, jež ve »Vrbě zelené« uvádí R. Těsnohlídek, jsou z větší části nepravděpodobné. Nejsou a snad nikdy nebyly v obecnějším usu.

Slova označená hvězdičkou jsou v obec. usu.

adria = nemocnice (z pražského)
 ajbiška = žen. genitalie
 ajntyplunk = vloupání (z něm.);
 viz typovat
 albert = slunce; v paříž. argotu:
 bourguignon
 alexandr = penis
 *aleventi = kupředu! z ital. all'
 avanti
 anec = kovový knoflík; ance =
 drobné peníze
 apačárna = hospoda (z francouz.)
 *apec = záchod; z něm. Abort
 Augec = Lužánky (brněnský park)
 z němec. Augarten
 *baba = milá, milenka
 bacila = viz: levá bída
 *bagán = nadávka; z lat. paganus
 bahno = pivo
 *bacha dát = upozornit, uvědomit
 o nebezpečí; z němec. Acht ge-
 ben (z praž.)
 *balabach = venkovan; srov. praž.
 ské: balbach = voják
 balda = voják, venkovan
 baletka = veš
 *bašta = jídlo (z praž.)
 baštit nátek = souložit (perver-
 sně)
 béda = četník
 *bejt (bét) v nati = být ztracen
 *bejt v rejzi (bét v réži) = být v
 nebezpečí, být hotov (z praž.)
 bét (bejt) členem = být opilý;
 von je členem = jest opilý
 *bét (bejt) na flastru = bez pří-
 střeší, bez zaměstnání (z něm.)
 bét (bejt) pruch = být na mizině;
 srov. spruhované
 bét (bejt) u teho = souložit
 bét dabaj (z něm.) = souložit
 betlém = domek, nos

bét (bejt) v gebišu = v úkrytu;
 schovaný; z němec.: Gebüscher =
 křoví, houští
 *betelné = pořádný, veliký
 *bévák = byt (z pražského)
 bibr = člověk s vousem; srov. ve
 francouz. argotu; birbe = sta-
 řec
 bimbas = penis
 bims = chleba, z: pemza (?)
 Blajchec = starobrněnská ulice
 Na bělidle
 blázen = pět tisíc korun; také:
 *kalíšek kořalky
 *blbé jak pucštok (jak tágo, jak
 necky, na kvadrát, do foroty =
 superlativy hlouposti
 blbograf = biograf
 blbón = penis
 blbštajn = hlupák; nedochůdče
 (z brněnské vojenské hantýrky)
 blicované = podvedený (o peníze)
 blinda = hlídac v parku
 blombovat = souložit
 blózrdle = chlast; z němec.: blasen
 bodloňa = četník
 boksen = kalhoty
 *bolšán = žitná kořalka; z: bol-
 ševík
 borišek = měsíc
 *brabec = penis
 Brauzec = brněn. městské lázně
 pod Františkem (z něm.)
 *bréca = bába; viz: V. Vondrák:
 Ü. d. pers. Schimpfw. im Böhm.,
 str.: 51
 brenčit = sejmout karty; srov.:
 zabrenčit
 *bomzovat = balamutit
 *bric = bratr
 *brko = noha (z praž.)

- bront = rámus, kravál
 brončíř = rváč, který začíná hospodskou bitku
 brótsak = tvář; obličej; ústa (z něm.)
 bruncák = záchod; z německého:
 brunzen = čurat
 buc = penis; honit, brósit buca = onanie. Rčení: nabrósit si buca vo kanál = coitus
 *bugr = rámus; dělat bugr = rámusit
 bumerl = pokladna (z něm.)
 burka = prostitutka; srov.: frc.: porc = prase, němec. (Sev. Morava): Burk = kanec
 bursa = zprostředkovatelna práce
 *butela = láhev; srov.: francouzské: bouteille = láhev
 *buzec = pederast
 *buzerovat = trápit, otravovat někoho
 *buzi = pederast
 candát = košile
 cánek = nadávka
 cávr = dva, dvě; z něm.: zwei
 *cédat se = koupat se
 cedidlo = košilka
 cégr = prs (z pražského)
 centrálmolkeraj = prsy
 césen = jízdní kolo
 *ciftla = cigareta
 cihla = koláč; buchta
 *citróny = prsy
 cizen = dobré (dobré jest to)
 *córák = zimník
 cunt = oznamení; z němec.: zünden
 Cyrile zazvoň! = nevěřte tomu!
 čaja = kibic; srov.: V. Vondrák: U. d. pers. Schimpfw. im Böhm., str.: 54
 *čangrovica = polévka
 čapáry = komando (hra v karty)
- (z pražského)
 čechr = pivo; z němec.: Zecher = piják
 čechrovat = pít; srov.: čechr; začechrovat = zaplatit
 černidlo = černé pivo
 *černoprdelník = kněz
 čičmat se = mazlit se; čičmal se s frunk larvó = mazlil se s hezkou holkou
 činoglovat = pracovat
 *člobrda = člověk
 čmrgna = holka
 čobnót = ukrást
 čoch = hospoda, kde se prodává čaj (čajovna)
 čochr = pácidlo
 čoklušt = koňský salám (z něm.)
 čonda = žen. genitalie
 čuchnót si = souložit; nečuchl si ani k šestru = odbyla ho
 *čurákovat = dlouho stát na jednom místě, prodlévat
 čurc = nůž; z cikánského: čurch = nůž
 čurcl = malý penis
 *dacan = nadávka
 *dales = bída (z pražského)
 dardes = bití
 datle = paklíče; náčiní k páčení pokladny (z pražského)
 dát na ruku = prozradit místo dobrého lupu
 dát šmíra = dávat pozor (z něm.)
 dengla = holka; z němec.: Dingelchen = děvčátko; srov. němec (Sev. Morava a Slezsko): Dengla
 derby = boty
 desentér vod škopku = služka
 dělat cukrářa = dělat dobrotu
 dělat fróbla = skákat do vody po hlavě; z němec.: Frosch
 dělat froša = viz dělat fróbla

*dělat votočenýho = urazit se,
 ignorovat
 dělat votroka u serecu = sou-
 ložit
 *děnky = peníze, z ruského: děň-
 gi = peníze. Slovo objevuje se
 až po válce
 dlachnit se = miliskovat se; plí-
 žit se
 *domáknót se = vyzvědět
 drbat = souložit
 drukr = kapesní zloděj, také ča-
 stá osobní přezdívka; z němec.:
 drücken = stisknout
 *durchčít = celou noc probdít (z
 němčiny)
 Durchc = starobrněn. průchod.
 dům »U Turka« (Křídlovská
 ul.)
 durchec = průchodní dům; pak:
 chodba (z němčiny)
 durchšnit = karetní výraz pro mí-
 chání karet, když rozdávající
 míchání pouze finguje (z něm-
 činy)
 Džungla = býv. tančírna (Kleino-
 va) v Židenicích
 *dyňa = hlava (ze sloven.)
 *elina = elektrika
 ergón = psina, legrace; z němec-
 kého ärgern = zlobit
 eroberunk = dojem (z něm.)
 fabala = továrna, z němec.:
 Fabrik
 facoš = facír
 *facha = práce; z němec.: Fach
 *fachat = pracovat; viz facha,
 ufachat pakoša = otěhotnit
 fajfčit = spát (staré Brno)
 *fajfka = noha (z pražského)
 fándl, fándl = koruna (původ.:
 papírová); z němec.: Fähnchen
 = praporek
 farboň = pivo; z němec.: Farbe

*fatidlo = chlubil
 *fatit se = naparovat se, chlubit se
 fecna = tisícikoruna; z němec.:
 Fetzen = hadr
 fédrpenál = rakev (z němčiny)
 fédry = strach, z němec.: fe-
 dern = zlobit
 fefrmincky = děti
 fenstrlikovat = souložit (z něm.)
 ferbčit = hrát v karty
 ferbl = dopis
 ferblovat = psát
 *fetingr = opilec, z němec.: fett-
 *fet jak deka (jak ščeně, jak
 necky) = opilý
 filcat = šacovat; také: filcovat;
 z němec.: filzen = ohmatávat,
 sahat pod sukňě
 *filcka = holka, taky veš, muňka;
 viz: filcat
 filcmajór = odpovídá asi praž-
 skému: »levej křen«; denní host
 v lokále s dámskou obsluhou,
 který prosedá celý večer i noc
 při jedné limonádě a ohmatává
 celý ženský personál
 *filipinkovat = souložit
 *fizl = policejní agent (z praž-
 ského)
 *flachčidlo (flachrdle) = děvče,
 které si dá říci
 *flákač = pobuda (z pražského),
 srov.: němec.: flackern = pole-
 tovat, kmitat se, Flagge = pra-
 por; holand.: vlag = vlajka
 *flákat se = potulovat se bez cí-
 le; viz: flákač
 *flákota = maso
 *fláma = hýřil; srov.: Flamjän-
 der; frč.: Flamand
 *flandec = kněz
 fláňa = maso
 Fléda, Flédyna = tančírna »U
 netopýra« (Pražská ul.), z něm-

činy
*flek = místo (postavení); pak:
penězenka (z němčiny); v poslední době také výraz pro
šaty
flekař = kapesní zloděj
fligna = chyrost, mazanost; de na ře s flignó = pražskému: de na něho vod lesa; z němec.: Fliege = moucha; srov. lidové: šel na ře s mucho
flignoš = chytrák
flinc = dvacetihalér
flončit = honit parádu; (z němčiny)
flončit fóglia = onanovat (z němčiny)
*fór = výmluva; nedělé fóry! (z praž.)
fórec = poštiváček, z němec.: vorne. Viz: fóry.
forma = vězení; na př. vyšel z formy
*fóry = prsy, z němec.: vorne = napřed
*fótr = otec (z němčiny)
*franta = penis
*frc = zastavárna
*frcna = holka; z němec.: Furzerin
frča = žen. genitalie
frgrilované = ženatý (z něm.)
*frgula = nos
*frnda = žen. genitalie, deminutiv.: frndulka, frndička
*fronk = správný, hezký, prvotřídní
fronkista = bezúhonný člověk; ten, kdo nebyl trestán; srov. němec. frank = čistý, bezvadný
fronkistka = panna; také: netrestaná, viz: fronk, fronkista
*fronkovní = pěkný, báječný; na fronk = skutečně

ftruknót = vstrčit; z němec.: drücken = tlačit
*fugl = darebák (z něm.)
*fuchtla = holka; z němec.: Wachtel = křepelka (?)
fuksař = klenotník
fuksmura = šperky
fuksy = zlaté hodinky; viz lišky
fusakla = harmonika (z němčiny)
*futro = jídlo; z němec.: Futter = žrádlo
*futrovat = jíst; nefutruj mě = nelži; viz: futro
galerie = kibicové při kartách
Gelbec = Žlutý kopec v Brně, z němec. Gelber Berg
gembá = ústa, huba; z polského: gęba
glocna = hlava; z němec.: Glatze = pleš
glodec = hlad; z polského: głód = hlad
*gondja = tvrdý klobouk; z němec.: Gondel
*gramec = záchod; také: gramofón (z pražského)
granát, gronót = lupil, původ.: venkován
*gravírovat = dělat si z někoho blázny; mluvit do někoho, (z francouzštiny)
grim = vězení; z: kriminál
grondla = holka
grýnčit = nocovat někde v přírodě; z němec.: bei Mutter Grün schlafen
gryňšpajs = nezaplacena útrata; z němec.: Grünspeis machen = nezaplatit
gsibríl = moták (zpráva); ze židov.: Kassiber
gustýrovat = najít se dobře za něčí peníze
haber, habr = spojenec; srov.:

chabrusák, a bavorské: haber-feldtreiben; z hebrej.: habber (srov.: séfer habberít = kniha úmluvy)
 *hajzl = záchod (z němčiny); pak: holka
 hakina = tovární stroj
 *haksna = noha (z němčiny)
 haluza = ruka
 *harmonika = náprsní taška
 házet do křa = lhát
 hazór = zimník
 hé = strážník (viz: hémon)
 *hec = legrace; viz: hecovat
 *hecovat = popichovat, štvát; němec.: hetzen
 heftna = holka, která se na každého lepí, z němec.: heften = připnout
 helfnót na péra = pomoci (z něm.)
 *hémon = strážník; z němec.: Wachmann (?), či Hauptmann?
 henkl = ucho; henkle = uši (z němčiny)
 herosál (héroš ve vojenské han-týrce = důstojník) = pán, lepší člověk; z němec. Herr
 herosat = poslouchat (viz: herosál)
 hlópák = penis
 hodit si ruksakem = souložit
 hódr = dokument; z němec.: Hader
 hódry = hrací karty; viz: hódr
 hokna = zlodějská práce; práce vůbec
 holubi = boty
 *hompat = balamutit
 *hongat = balamutit
 *honit si tričko = nafukovat se, vypínat se (z pražského)
 *hópnót na špek = sednout na lep
 hrbolčit = souložit

hunt = visací zámek; (z něm.); viz: pes
 huzel = služka
 chabři = společníci; hlídají zlodějů; ti, co dělají »zed«. Z židov.: chabrus; srov.: haber
 chakec, chakmon = dovedný, chytrý; z hebrej. chakámím = mудрци
 *chlebárna = ústa
 chlostáky = prsy
 chroňas = chronická kapavka
 chvílstáky = prsy
 chudinka = penis
 *ingóst (ingoust) = rum
 járec = žen. genitalie
 jas = svrchník; z vídeň. Jass, nechal si upichnót pálené jas = dal si ušít pěkný svrchník
 jebat = souložit (z ruštiny)
 je to z lesa = jde to špatně
 *jit do hader = jít spát
 jit do kchélu = jít spát
 jit do Meky = zmizet
 jit na černó = jít na záchod
 jit na óško = jít spát
 jit na pajtl = jít na krádež ovoce (z něm.)
 *jit na šmajchl = jít za holkou (z něm.)
 jit se přezut = jít na kořalku
 jóbl = signál, výstraha; z hebrej. jobel = signálová polnice, píšťala
 jóža, jóžl = krátký kabát
 julek = syfilis
 juma = stopa (z pražského)
 jumrovat = stopovat; viz juma
 kábr = spojenec, spoluvinník; viz haber
 kača = nos
 *kafábl = potvůrka
 *kafírna = kavárna
 kajf = na dluh; z židov. kaif
 Kchajzec = Wilsonův les v Brně;

z němec. Kaiserwald
 kakenes = peníze
 kála = prostitutka
 kalafón = chleba
 kalina = pouliční holka (z pražského)
 *kamoš = kamarád
 kampl (plur. kample) = hříb
 *kanál = holka; pak nadávka
 kantna = robotárna
 kapči = prší
 katec = katecheta
 *kakáč = dámský klobouk
 kameň = vězení
 kamilka = žen. gen.
 kde to letí? = kde se hraje hazardně
 kafec = kavárna
 kédat se = koupat se
 kemka = malta
 *kepeňa = hlava (z maďar.?)
 kér = byt
 kézal = dozorce ve vězení; z němec. GefängnisAufseher (?)
 kchajlmon = ten, kdo dovede virtuosně »pumpovat« peníze
 kchán = nůž
 kcháštechr = obchodník, kupec (z němčiny)
 kchejlíř = viz kchajlmon
 khindrštof = chám (z něm.)
 khindrštok = penis (z němčiny)
 kchlit = dokument
 kchó = »kořeň«; dobrák, který platí
 kchoc = dívka; z němec. Katze
 kchocna = děvče (Kr. Pole); viz kchoc
 kibrák = tajný policista; ve francouz. argotu vache = kráva
 kikec = klobouk, z němec. gucken; v berlínském dialekty: kik' ámál = podívej se, obdivuj!
 *kiksnót (kiksnout) = mít neúspěch

kilián = zima; viz kiloš
 kiloš = zima; z německého Kühl = chladný
 kim = veš; z němec. (dolnorakous.) Kim = veš
 kindas = biograf
 *kino = vojenské vězení
 kistna (khistna) = pokladna
 klabrdon = penis
 klamgalas = penis
 klanec = řetízek (u hodinek); z němec. Geländer = zábradlí
 *klasovní = hezký (z němčiny)
 *klátit = souložit
 klavi = dobrý, hezký, správný; klavi kchoc = hezké děvče; srov. klasovní
 klika = desítikoruna; také štěstí (z něm. Glück)
 klimák = klíč (z praž.)
 Klub = tančírna »U netopýra«
 kmin = lhář; z fr. gamin. Srov. Vondrák: U. d. pers. Schimpfw. im Böhm., str. 76
 knajzovat = vyčíhat, pozorovat; z němec. kneisen = pozorovat
 *kněžór = kněz; srov. Vondrák: Über die persönlichen Schimpfwörter im Böhmischen, str. 49
 kóbr = kavárník, restauratér; srov. haber
 kóbrovka = přechovavačka; »madame«
 *kocála = holka; viz kchoc
 *kočka = holka; srov. kchoc
 kódr = prsten; z němec. ködern = někoho nachytat (?)
 kókat jak tvaružek na kaču = hloupe vypadat
 *kokos = hlava (z pražského)
 koks = kokain
 kolek = tisícovka (z praž.)
 *kolo = stokoruna; pražsky kilo
 *kolčit = tančit

kómat = dívat se, vidět; odpovídá pražskému: házet perle = koukat se; kómé typlovat = (praž.) koukej mazat
 kómavé = prozírávý, chytrák; odpovídá pražskému číman
 komedia = zavazadlo
 komplíc = kamarád; z frc. complice = spoluvinník
 kopáč = holka
 *kost = panna
 *kotel = zadek
 *kotrba = hlava
 kozák = kibic při kartách
 *kozy = prsy
 *kraksna = děvče, které se nelíbí; z němec. Kraxe
 *krámy = perioda (z němčiny)
 kraťas = nezkušený, zajíc (z praž.).
 Srovnej pražské: seš na mě Kralina Václav = na mne nevyzraješ
 krean, krén = nic po tom není; z němec. dialektic.: das is a' Krén! = to jest blbost; to jest bezcenné; z: grün = zelený (vídeňská hantýrka)
 krkáta = prdět
 krmit husu = dostávat injekce (při pohlav. nemoci)
 krochna = revolver; z německého Krach
 krovky = nohy (stehna); roztáhnót krovky
 krumpec = brambora; z němec. Krummbirn; viz krumpna
 krumpna = desítikoruna; z vídeňského Krumpen; viz krumpet
 křepelka = žen. genitalie
 křídlica = čepice
 křidlo = holka
 křópek = hezká dívka
 ksndlák = viz: flákač
 *ksicht = nadávka; te ksichte!

ksivrl = moták; viz gsibr
 kšírfecna = hadr (z němčiny)
 kufrař = chlapík; chlap
 kufry = vojenské boty (z praž.)
 kulec, kulébr = kulečník
 *kunda = žen. genitalie; srov. lat. cunus, frc. con
 kunda = krompáč, motyka
 kunstfajfrák, kunstfajfroš = člověk bez bytu; z němec. Kunstpfeifer
 *kušna = huba; z němec. Kusche
 *kvont = šaty; z němec. Gewand = oděv
 kysat = spát
 labéta = potvora, šereda, z francouz. la bête = zvíře
 *labr = káva; z vídeň. argotu
 ládovat = souložit; z němec. laden = nabíjet
 lagricová páma = škaredé děvče
 *lajvont = správný; z německého Leinwand
 *lakovat = balamutit; ale: lakováné bims = chleba s máslem
 *landák = nadávka
 lánr = vykázání; z němec. hinauslehnen = vypovědět
 lapec = strážník
 latryna = promenáda na Kolišti
 *lebuša = hlava
 len = řeka; z cikánského: len = řeka
 lepec = drak (lepeňák)
 levá bída = škaredé děvče
 levá padria = viz: levá bída
 *levé, levej = špatný
 *limóny (lemíny) = prsy -
 liškař = klenotník (z pražského)
 lišky = zlaté hodinky
 lochčit se = smát se
 lochtat = lhát; nelochté = nelži!
 lojza = syfilis; z lues
 loket = rok
 *lokř = nedělat si z toho nic; (z

němčiny) kómám, že je ti to lokr = pozorují, že tě to nezajímá (že si z toho nic neděláš)
 *lóve = peníz; lovky, lóvy = peníze. Z cikánského lóve = peníze. Často se v hantýrce vy-skytá i celá cikánská věta, arci různě komolená: hi tut lóve = máš peníze?
 *ložírování = bydlení, přespání, nocleh
 ludmilka = panna
 luchec = díra v lepeném draku
 lulan = penis; (z němec.)
 lupenes = dobrý (okolí Vranovské ulice)
 máj = rok (z pražského)
 *majlont = blahobyt
 Majlont = Maloměřice
 *makat = pracovat; viz makčit
 *makčit = dělat; z němec. machen
 Malé zemské = tančírna »U netopýra« (Pražská ulice)
 mamarus = bití
 mandel = nůž; z němec. Mandel
 mapsnout = chytnout; zatknot; dostat se někomu na kobylku.
 Z němec. mopsen = sebrat, vzít
 *marast = pivo
 mari = peníze; srov. latin. denarius, ital. denaro, danaro
 másen = byt
 mastit = souložit
 mašina = žen. genitalie
 *mastidlo = viz flachcidlo
 maurák = zedník; z němec. Maurer
 mazat se = zabývat se
 mazoň = zedník; fachčit u mazonů = pracovat u zedníků
 metr = měsíc (obyčejně ve vězení); krótit třináct metrů = sedět 13 měsíců

mezi ty plotiska = l'amour à la française
 míca = čepice (placatá); z němec. Mütze; hodit mícu na šíbru = posadit čepici na ucho
 *mignót (mignout) = ošidit, napálit; mignót po kepeni = uhodit, omráčit, zabít
 mili = být chycen, zatčen
 milosrdná ségra (sestra) = prostitutka
 mingolc = penis; z němec. mein Gold
 *miňas = l'amour à la française
 miňdoch = žen. genitalie; zinklju po miňdochu
 mit čmeláka = špatně vypadat (Kr. Pole)
 *mit tureckou se šlägverkem = být pohlavně nakažen (syphilis); (z něm.)
 mit vajzla = vypovězení (z města); z němec. ausweisen
 *mit v merku = dávat pozor; pamatovat si; z němec. merken
 mlejn = vězení; srov. pražské: mlejn = přelíčení před porotou
 mlíčeň = dětská košile
 *moc vert = výraz pro ocenění (z němčiny); Kchoc moc vert = děvče, které za nic nestojí
 módr = hlad; z němec. dial. modrig = lačný, hladový
 *mony = peníze; srovnej italské moneta = peníz; anglic. money = peníze; z lat. moneta = peníze ražené v chrámu Junony »Monety«
 morák = perioda
 mrcna = holka; ze sloven. mrcina
 mrňóchat se = mazlit se; nemrňóché se moc a naval ráči
 lovy = moc se nelichot a dej raděj peníze

*mukl = chlap; pak nadávka
 (z něm.)
 munsembla = žen. genitalie; z němec. Mondsemmel = kulatá houska, bandor
 murčit = nadávat; z němec. murren = reptat
 *muzika = pohlav. choroba
 *mutra = matka (z němčiny)
 Na békuvni = orlovna v Židenicích
 *nabórat (nabourat) držku = nafackovat
 nabórat šamotku = souložit
 načechrované = opilý
 Na farmě = Národ. dům v Židenicích
 *nafasovat = otěhotnit; z němec. fassen
 *nakéřit se = opít se
 *nalejvák = mluvka, lhář (z pražského)
 nalejváky = prsy
 *na lepší = hledat si děvče
 *nalit = otěhotnit (z pražského)
 *namíchat = dopálit; také namíchnout, namísit (z pražského)
 nampl = náměstí
 napajedla = prsy
 *natírat si to = utíkat
 naturkchó = hloupý »kořen«
 nebilené = nezkušený
 négr = ten, kdo je bez peněz
 necht = placatá čepice
 *nésu zvědavá = odmítnutí policií holky (v Brně)
 nétek = l'amour à la française.
 Viz miňas
 niksmachr = viz: flákač
 Oltec = bývalý starobrněn. hřbitov (z něm.)
 onál = šaty
 onhala = šaty (z něm.)
 oršák = zadek; z něm. Arsche

oršál = zadek; viz oršák
 ouskokolejná (óskokolejná) = zorka
 paděra = prostitutka; viz Von-drák: Ú. d. pers. Schimpfw. im Böhm., str. 50
 padlina = holka
 *pahél = kravál; dělat někomu pahél
 pajlingr = zbabělec; viz pali
 pajndla = pouliční holka; viz páma
 pakl = sebrat lepeného draka
 *pali = ztratit se z parády; utéci; z němec. palisieren = přeskočit (palisády), utéci
 páma = holka; z němec. Bein lagricová páma = prostitutka
 pampeliška = žen. genitalie
 pan = holka; viz páma
 *panák = kalíšek kořalky
 Pánc = Františkov
 páneč = nádraží; z němec. Bahndráha
 parlament = putyka
 partér = nuzně oblečený; partér kála = špatně oblečená holka
 paťoch = 10 h
 pařez = kostel
 pasér = kupec kradených věcí
 pasoň = pasák holek (z praž.)
 past na baletky = hřeben
 *patálka = bitka; srov. francouz. bataille
 patenda = potyčka; viz patálka
 pecen = slunce
 pechař = smolař; z němec. Pech
 pekle = boty
 peklo = les
 pér = soud. přelíčení; z maďar.: per = proces
 pergémíza = holka
 pernik = domek
 pes = visací zámek

- peskramla = nadávka (z něm.)
 pic = robotárna
 *piča = žen. genitalie
 Piči rynk = Wilsonovo náměstí
 (u nádraží)
 Pičovka = Orlí ulice
 *piglovat = utíkat; také souložit;
 z němec. bügeln
 pilchr = plotňák, flákač
 pims = viz bims
 pindula (pindulka) = žen. ge-
 nitalie
 pinkl = číšník; z němec. Pinkel
 Pivec = hospoda v Kr. Poli
 *pizda = žen. genitalie (z rus-
 kého)
 pizgril = nemotora, vrták
 placek = pětikoruna
 *plyna (plynéra) = holka
 *plotas = viz: plotňák
 *plótev = ruka (z pražského)
 plotiska = stehna
 *plotňák = flákač; z němec. Plat-
 tenbruder
 *pluncna = pouliční holka (z ně-
 mec.)
 *pluncnařit = shánět holky
 *podfóknuté = podvedený; z ně-
 mec. Fug = právo
 podrovnávka = káva
 podvazek = kravata
 pofstalec = penis
 pochcat někoho = napálit něko-
 ho, vypálit rybník
 ponókadla = prsy
 popelník = žen. genitalie
 *posera = bázlivec
 *postavit bódu (tunel) = napálit
 někoho (z praž.)
 *potrat = nadávka (z praž.)
 prádlo = peníze
 *prachy, prašule = peníze (z
 pražského)
- *prcat = souložit
 *prča = legrace
 *prevít = nadávka (z pražského)
 *prnda = gumový prak
 *prolátnout = prozradit
 *provalit = prozradit; také
 prodat
 předběžník = poštiváček
 *před našéma (našima) = prsy
 přednosta = penis
 předpičník = zástěra
 připesrovat si = přilepšit si (z
 němčiny)
 přistavit kchisnu = najít to pravé
 řešení; k tomu by se měla při-
 stavit kchisna = na to by se
 mělo jít chytře (narázka na o-
 riginální vyloupení brněn. kle-
 notnického závodu pomocí bed-
 ny, v níž byl ukryt lupič)
 psotník = so h (z praž.)
 pubál, pubec = mladík, hoch; z
 němec. Bube
 pugéta = děvče; srov. něm. Bu-
 kett, frc. bouquet
 puklina = žen. genitalie
 pul kola = paděsátikoruna
 *putna = klobouk (z pražského)
 pytel = vypovězení (z práce);
 dostat pytel = být vypovězen,
 propuštěn; ale *jít do pytla =
 umřít; ušit pytel = prozradit
 před činem
 *rabuňk = bílení, rabování; z
 něm. rauben, Räub
 ráčny = hodinky (kapesní); z ně-
 mec. ratschen = řehtat, klapat
 rádl = velocipéd (z něm.)
 rachla = holka; z němec. Ra-
 chen = tlama
 *rachota = práce (z pražského)
 rana = zlodějský lov
 ranař = zloděj, kapsář; odpovídá
 pražskému dolinář

- rantále = peníze; z němec. Rheintaler
 ratec = radnice
 *répat do někoho = štvát někoho;
 (z pražského) nerépé do vlády =
 nech mě na pokoji
 retec = záchranná stanice; z němec. Rettung
 retka = cigareta (z pražského)
 *retych = záchod; pak pouliční holka, děvče vůbec
 rocan, rocaň, rocón = usmrkanec,
 pitomec; z němec. Rotz = sopl
 rochla = žen. genitalie; viz rachla
 roj = lžíce; z cikánského rój =
 lžíce, zednická lžíce
 rola, role = nádraží; z němec.
 rollen
 romeč (roms) = jeden, jedna; z
 cikánského róm = muž
 ronachr = strážník; srov. v paříž.
 argostu: la renaque = policie
 rónen = dívat se
 ronenc = pozor!
 Rotec = Červený kopec
 rulm = coitus
 rulmovat = souložit; z němec.
 rammeln = pářit se; ve vídeň.
 argotu remmeln = coitus
 rulmčít = souložit; viz rulmovat
 ryzna = tisícovka; z němec. riesig
 = obrovský
 řachat = souložit (Král. Pole)
 sajfčít = souložit
 sajfka = děvče; z něm. Seife;
 srov. praž.: byt s mejdlem
 sandler = ten, kdo přespává u
 řeky; z němec. Sandler = spáč
 na písku
 sarajevo = nůž
 *saza = holka (z pražského)
 *scuknout = namluvit si děvče;
 nebo sejít se s někým (z němčiny); také zatknot
- *ségra = sestra
 *sekat prígle = vypravovat
 sekat samet = homosexuální akt
 (praž.)
 serec = zadek
 *sifl = syphilis (pražsky: syfón)
 silbrovat = prodat; z němec. ver-silbern
 skalit = umřít
 skeva = nízký, smáčknutý klobouk
 sklepař = pražskému: lízař; chodit
 do kelru = praž. jít na lí-zandu
 skolit medvěda = vypáčit nedobytnou pokladnu
 slečna = žen. genitalie. Srov. rče-ní: slečna má moráka, slečna
 néni doma (perioda)
 *slunda = služka
 sončit = potřebovat; srov. ital.
 bisogno = potřeba, frc. avoir
 besoin = potřebovat
 spaklovat, spaklit = sehnat něco,
 sebrat něco; namluvit si děvče.
 Spaklil sem feš kchoc v Augecu = namluvil jsem si hezkou
 holku v Lužánkách; z němec.
 packen = chytit
 spásnót (spásnout) něco = sebrat,
 ukrást
 spěvnik = huba (z pražského)
 *sprasknót = otěhotnit
 *spruhované = špatně oblečený
 *srandá, srandéra = legrace
 *srat = prdět; neser do plev =
 nemluv hloupě, nedělej - špatné
 vtipy
 starosta = penis
 staříček holuša = penis
 strašák = nos
 strópek = venkován
 střapaté = strážník
 sulcmon = slaboch
 sumper, sumpr = venkován

- surm = venkovan
 svadebnica = žen. genitalie
 svrchňák = vrchní číšník; číšník vůbec
 šáb = podíl
 šábr = nůž z pilníku
 šakal, šakec = tajný
 *šalec = tramvay; také šalina, šalca, šalastrika
 *šaščit = souložit (periferie Brna) viz: šaškovat
 šašek = populární brněnská nadávka; penis
 *šaškovat = souložit (vzniklo v Židenicích)
 *šauklovat = balamutit; z němec. schaukeln; srov. hompat
 ščagél = klacek, kus
 šébovat = dělit se o kořist; srov. šáb
 šereda = vězení (z praž.)
 šestr = zadek; z němec. Scheißer = sráč
 *šíbla = klepna. — Slovo vzniklo asi ze jména osobního, dodnes v Brně zhusta se vyskytujícího, (Šibl, Schibel, Schibler)
 šíbra = (pleskatý) kámen (vhodný pro házení)
 šidlo = paklíc
 Šimice = Židenice
 šimrat škopičky = tlouci buben
 *šinda = prak
 šipl = plotňák (z r. 1907-8)
 šircn = tisícovka; z němec. Scherf = hřívna
 *šisca = prak (z gumy); z němec. schließen
 *ští = práce; jit do ští = jít do práce
 škobla = holka
 škrapka = dopis
 škrk do křa = tak je to!
 *škruflón = znamenaný; pak na-
- dávka
 škýra = pouliční holka; pak nadávka
 šlajfka = kravata (z něm.)
 *šlofčit = spát (z něm.)
 *šlohnót (šlohnout) = ukrást; z něm. ausleihen
 *šmé = lež, hloupost, chlubení, balamucení; asi z němec.-židov. Schmonzes; neval na mě šmé = nepovídej mně to, když vím, že to bylo jinak. Srov. také němec. schmähen = tupiti a Schmarn
 šmédial = viz šmé
 *šmémon = odpovídá pražskému fórovej; viz šmé
 šmetrčit = vykládat; z němec. merken
 šmetrkchó = vychloubavý »kořen«
 šmírka = tajný; z němec. schmieren
 šmoldrovat (šmolcrovat) = moc mluvit; z němec. schmollen = někoho zlobit
 *šmrncat = souložit
 *šmrncnót si = souložit
 *šmudla = služka; holka; z němec. Schmudel
 -šneky = boty; ale: dát šneka = dát ránu pěstí pod bradu
 šochtla = ž. genitalie; z němec. Schachtel = škatule
 šokár, šokáry = nápad, nápady; z maďar. szokás = mrav, zvyk
 šolna = šaty; z němec. schalen = oblékat; srov. v paříž. argotu pelures = slupky (oblek)
 šorfka = loupežné přepadení; z němec. scharf
 *šóstat = souložit
 šot = podvodník; z němec. Schatten = stín
 *špagát = kořalka; (z pražského)

po špagátě = dostat se někam
 bez placení vstupného; dělat
 černého pasažéra; pak: být do-
 praven policií do domovské obce
 Špena = Šmilberk
 *špicl = policejní agent (z něm-
 činy)
 špidloňa = četník
 Špilec = Šmilberk
 špinka = cigareta
 špištět = odpykávat si trest
 *špitl = nemocnice (z němec.)
 špízovat = pozorovat; z němec.
 spießen
 Šrajbc (Šrajpc, Šrajbec) = Pisárky;
 z něm.
 šrop = holka; srov. šropál
 šropál = děcko; z němec. Schrei-
 balg = křikloun (dítě)
 *štampec = kalíšek na kořalku;
 pak malá holka
 štekl = vojen. vězení na Šmilberku
 štolverk = cihla; házet štolverky
 u mazoňů = podávat zedníkům
 cihly
 *štrajfec, štrajfunk = policejní ho-
 nička (z něm.)
 štrangl = řetěz
 štelunk = postava (z něm.)
 štigro = štěstí (z pražského)
 šcipnót (štipnout) = ukrást (z
 pražského)
 štír (štýr) = bez peněz
 štroncn = byt; z němec.. Stroh-
 sack = slamník; bydlení; pře-
 spání
 štroncna = prostitutka
 štrýby = zápalky (z němčiny)
 štrycák = viz: štrycna
 štrycna = děvče; z němec. Strizi
 štumpfnót = pošeptat; z němec.
 stumm
 Šturmhotel = hotel »Zora« v Král.
 Poli

štykl = kousek (z něm.)
 štyry kopyta = kůň; provalil vo-
 sum kopyt = prodal z koně
 štabajzna = hezká dívka
 šubina = žen. genitalie
 šubrtka = žen. genitalie; z němec.
 Schub = vsunutí, vstrčení
 šup = dvacetihaléř (z praž.)
 šupání = hra
 šuple = holka
 *šupy = peníze (z pražského)
 šušně = něco peněz
 šutr = kořalka; (z něm.)
 švajn = štěstí (z němčiny); mit
 švajna = mit štěstí
 *švica = sestra (z němčiny)
 švimbec = plovárna (z něm.)
 švérina = madame
 *švorc = bez peněz
 *švorcmon = bez peněz (z něm-
 činy); odpovídá pražskému:
 dutej)
 Švunkec = dělnický dům v Huso-
 vicích
 tácek = tisícovka (z praž.)
 tágos = nádeník; z němec. Tag-
 löhner
 táhnout = krást; táhl fek = u-
 kradl penězenku
 talíř = tisícovka (z pražského)
 tearn = facka; také tern
 ten ho mihá = má kapavku
 *teplé = pederast
 teploměr = hodiny (v továrně)
 termunk = bití
 tern = vyplácení
 ternovat (ternčit) = bít (někoho)
 tetka na Veversky = zastavárna
 tetované (-á) = zavřený, tresta-
 ný (-á)
 *tě pic! (tě péro, tě buch) = po-
 zdravy (z pražského)
 tlačenka = lejno
 točit = souložit (Kr. Pole)

tof, tofr = zlodějská lucerna; z hebrej. tóf = malý buben
 topł = dvacetikoruna; z němec.
 doppelt = dvojnásobný; pražsky cejn = 20 Kč; v paříž. ar-
 gotu cig, cigare = 20 franků
 toplica = viz topł
 topr = tvrdý klobouk; pak klobouk vůbec; z němec. Topf = hrnec
 tratec = chodník (z franc.)
 trauf = těhotný
 trhnót = být potrestán (u soudu)
 trknót = dát
 trinka = slepice; trnky = drůbež
 *tróba = hlupák; dat si do tróby
 = dobré se najít
 *trojan = blázen
 trojárna = ústav choromyslných
 trol = těhotný; z maďarského ál-
 latról = skotný. Slovo se obje-
 vuje teprve v posledních letech
 válečných
 tropna = holka, běhna; z němec.
 Trab, traben
 tropnař = pasák; viz tropna
 třináctka, pozor! = upozornění
 karbaníků před tajným (= taj-
 ný jde)
 Tumltych = hotel »Moravia« (z
 něm.)
 tumrdle = elektrika (z něm.)
 tuna = odpovídá pražskému pra-
 chovej, pracháč
 tunel = oklamání, podvedení, vy-
 pálený rybník; udělat tunel na
 někoho = napálit někoho; fron-
 kovní tunel = povedená krá-
 dež; nechat někoho v tunelu =
 nechat na holičkách
 *tupan = venkovan; hlupák
 *tvrdé = hloupý; z teho su tvrdé
 = tomu nerozumím
 *tvrdnót = dlouho zůstat

typlovat, typlčit = jít; u karba-
 níků: otáčet karty (z němčiny)
 *udělat binec (krachec) někomu =
 udělat kravál
 udělat s kače betlém = nafackovat
 ufachčit (ufachat) aviso = upo-
 zornit
 ufignót, ufugnót = utéci; srov.
 latin. fuga = útěk, fr. fuir =
 utíkat, ital. = fuggire = prch-
 nout
 *umyté = ztracen; su umyté
 *uřiznout (uřiznót) se = prdět (z
 pražského)
 *uřiznout (uřiznót) si kšandu = u-
 dělat si ostudu, blamovat se
 uzemnit = nafackovat
 vagin = pobuda; srov. vagoš
 vagoš = tulák (z vagabund)
 *vajgl = nedokouřený zbytek ci-
 garety; poslat vajgra cvičit =
 propašovat ve vězení spoluvez-
 zňům cigaretové špačky
 vajglář = sběratel »špačků« (z ci-
 garet)
 válet = tančit
 valchař = karbaník (z praž.)
 valit flignu = balamutit
 vasršpekulant = poštiváček (z ně-
 mec.)
 vaškuchla = služka, holka; taky
 kuchyně; z němec. Waschküche
 = prádelna
 vašnota = penis (právě po ne-
 moci)
 véhňa = zadek
 vekómat, vykómat = vypátrat
 vemastit = souložit
 ventra = veš (z praž.)
 vercajk = lupilské náčiní (z něm.)
 vévoz = zadek
 viklat = souložit
 viksovat = souložit; nabít někomu
 vitr = svrchník (z praž.)

vizita = perioda
 vizitka = bývalá policejní knížka
 pro prostitutky
 *vobtáhnót = podvést (někoho)
 vodfleknót = odsoudit; je odflek-
 nuté na dva metry = byl od-
 souzen na 2 měsíce do vězení
 vodkráglovat = odstranit, zabít;
 srov. praž. vokrouhnout, voddě-
 lat; z němec. Kragen = límec
 vodkřížkovat = odpřísáhnout (z
 pražského)
 vodpočni si! = pražskému: nehoň
 si tričko (= přestaň!)
 vodvázat = mít peníze z krádeže;
 vyhrát (v karbanu); vodvázané
 = má ukryté peníze z lupu
 vodvázat psa = jít na malou stranu
 vochlica = žen. genitalie
 vochlovat = souložit
 volfán = kožich (z něm.)
 volfas = tajný (z něm.)
 vomzák = zrádce
 vomzovat, vomzn = prozradit
 vónčit = bydlet (z němčiny)
 *votočit = ukrást (z pražského)
 votrávit = vzít někomu při tanci
 děvče z kola
 vrana = koruna
 vrazit (do někoho) = dát něco
 vrchňas = vrchní číšník
 vrzat = souložit
 vyblílit = vykrást; *vyházet z ho-
 spody (z pražského)
 vyblóžčit (veblóžčit), vyblózovat
 (veblózovat) = vypít; viz bló-
 zrdle
 *vybrabčit = vykastrovat
 vycákat větev = vymočit se (z
 pražského)
 vyfajfčit se na to = vykašlat se na
 to
 *vyfóknót = ukrást; srov. pod-
 fóknuté

vyhodit = vykrást
 vymastit = viz: vemastit
 vymózovat = vyšetřit
 vymlasknót (vymlasknout) pánu
 = políbit zadek
 *vymlet = souložit
 vynechat, venechat = nevšímat si;
 vyneché ju, filcku!
 *vypichnót (vepichnót) = ukrást
 vypláznót, vepláznót = zapla-
 tit; také: dát peníze, na př. vy-
 plázni na mě to kolo = dej mi
 100 Kč
 vyrajmčit, veramčit = ukrást; z
 němec. Ausräumen = vycistit
 *vyramovat, veramovat = vy-
 krást; viz vyrajmčit
 vyrazit = získat peníze
 vysrknót (vysrknout, vesrknót) z
 ružičky (bulfu) = políbit zadek
 vytočit (vetočit) pánvicu = sou-
 ložit
 zabr = výborný, znamenitý (z
 pražského)
 zabrenčit = zaplatit; z němec. ble-
 chen = zatahnout útratu (?)
 *zacálčit = zaplatit (z němčiny)
 začechrovat = zaplatit; srov. čechr
 zaficolovat = pražskému: nahnut
 kvartýr
 *zafírovat = zařídit
 *zašveholit si = souložit (z praž-
 ského)
 *zatáhnout, zatahnót = zaplatit
 zavokróhlit závitnicu = souložit
 *zbalit = namluvit si holku
 zbaštit všecko = »nalítnout«
 *zbodenout, zbodenót = sníšt (z
 pražského); též ukrást
 *zbóchnót, zbouchnout = otěhot-
 nit
 *zdéchnót = ukrást
 *zdéchnót (zdejchnout) se = vy-
 tratit se (z praž.); zdéchni se,

smrade, zmiz, hlupáku!
*zdekčit se = schovat se
*zdrhnót = utéci
zebra = trestanecká uniforma
(prostitutka)
zelená = stokoruna
*zinknót = udeřit
*zkchérovat někoho = vynadat
někomu (z němčiny)
*zkysnót = dlouho někde zůstat,
civět
zloch = trh (z praž.)
*zobnót = ukrást
*zobnót to = dostat vyhubováno;

zobneš to vod mutry
*zprasknót = otěhotnit
*zprcnót = otěhotnit
zvanštít = pomlouvat
zvonec = pohlavní úd mužský
žanek = nočník
želva = tramvaj
žgryndy = sliny; dát na žgryndy
= zpolíčkovat
žingla = paklíc, srov. s praž. žen-
gla, žingla = sklenice piva
žuchnót = půjčit, žuchni kliku =
půjč mi i o Kč
žumr = venkován; srov. surm

LITERATURA.

Fr. Bredler: Slovník české hantýrky (tajné řeči zlodějské), Železný Brod 1914.

A. Bruant: L'argot au XX. siècle, Paris 1905.

E. Rippl: Zum Wortschatz des tschechischen Rotwelsch, Liberec 1926.

Rossignol: Dictionnaire d'argot, Paris.

L. Rigaud: Dictionnaire d'argot moderne, Paris.

L. Rigaud: Dictionnaire du Jargon parisien.

Jagić: Über die slav. Geheimsprachen, Vídeň 1896.

V. Wondrák: Über die persönlichen Schimpfwörter im Böhmischen (A. f. sl. Ph., XII. sv., Vídeň 1890).

Michel Bréal: Essai de sémantique (science des significations). V. vyd. Hachette, Paris.

Henri Delacroix: Le langage et la pensée. Alcan, Paris 1924.

A. Dauzat: Les argots, caractères, évolution, influence, Paris 1929.

Dr. OTAKAR NOVÁČEK

BRNĚNSKÁ PLOTNA

Grafická úprava obálky

arch. ing. C. Vlad. Beneš

Tiskl Pokorný a spol.

v Brně, Pekařská 1

typem Garamondovým

100 číslovaných výtisků

na ruč. papíře losínském

s podpisem autorovým

Nákladem

dr. Otakara Nováčka, Brno

Edice »ON« svazek 1.

